

Київський національний торговельно-економічний університет
Кафедра міжнародних економічних відносин

ВИПУСКНА КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

на тему:

**«Забезпечення економічної безпеки підприємства-суб'єкта міжнародного
бізнесу»**

на матеріалах ТОВ «Торгівельний Двір «УТС»

Студента 2 курсу
групи 11 м
спеціальності 292
«Міжнародні економічні
відносини»
спеціалізації
«Міжнародний бізнес»

підпис студента

Замогильнова Дар'я
Валеріївна

Науковий керівник
к.е.н., доцент

підпис керівника

П'янова Оксана Василівна

Гарант освітньої програми
д.е.н., доцент

підпис керівника

Калюжна Наталія Геннадіївна

Київ 2018

АНОТАЦІЯ

до дипломної роботи Замогильної Д.В.

на тему: «Забезпечення економічної безпеки підприємства-суб'єкта міжнародного бізнесу»

Дипломна робота присвячена дослідженню економічної безпеки підприємства-суб'єкта міжнародного бізнесу. В роботі проаналізовано виробничо-господарську діяльність та фінансовий стан ТОВ «Торгівельний двір «УТС», його зовнішньоекономічну діяльність та стан економічної безпеки. Розроблені рекомендації з приводу імплементації зарубіжного досвіду щодо формування економічної безпеки підприємств-суб'єктів міжнародного бізнесу.

На підставі аналізу запропоновано напрями вдосконалення моделі економічної безпеки підприємства-суб'єкта міжнародного бізнесу, а саме географічна диверсифікація імпорту як запоруку зовнішньоторговельної безпеки та розроблено прогноз запропонованих заходів забезпечення економічної безпеки ТОВ «Торгівельний двір «УТС».

Ключові слова: економічна безпека підприємства, суб'єкт міжнародного бізнесу, виробничо-господарська діяльність, фінансовий стан, зовнішньоекономічна діяльність, географічна диверсифікація.

SUMMARY

to the graduation work by Zamohylnova D.V.

on the topic: «Ensuring economic security of the enterprise-subject of international business»

The graduate work is devoted to the study of economic security of the enterprise-subject of international business. The work analyzes the production and financial activities of TOV «Torgivelniiy Dvir «UTS», its foreign economic activity and the state of economic security. Recommendations on the implementation of international experience on the formation of economic security of enterprises-subjects of international business have been developed.

On the basis of the analysis, the directions of improvement of the model of economic security of the enterprise-subject of international business, namely, the geographical diversification of imports as a guarantee of foreign trade security, were proposed, and the forecast of the proposed measures to ensure economic security of TOV «Torgivelniiy Dvir «UTS» was developed.

Key words: economic security of the enterprise, subject of international business, economic activity, financial position, foreign economic activity, geographical diversification.

РЕФЕРАТ

СТРУКТУРА РОБОТИ

Дипломна робота складається з 3 розділів, 4 додатків, 5 ілюстрацій, 25 таблиць, 53 використаних джерел, обсяг роботи — 92 сторінки.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ

У вступі обгрунтовано актуальність теми, виявлено ступінь її розкриття в економічній літературі вітчизняними і зарубіжними науковцями, сформульовано мету, завдання, об'єкт, предмет дослідження.

У першому розділі розглянуто теоретичні та методичні основи дослідження економічної безпеки підприємства-суб'єкта міжнародного бізнесу, а саме:

- сутність економічної безпеки підприємства;
- чинники, які формують належний рівень економічної безпеки підприємства;
- методичні засади оцінки рівня економічної безпеки підприємства.

У другому розділі розглянуто дослідження діяльності ТОВ «Торгівельний двір «УТС» та стану його економічної безпеки, а саме:

- аналіз виробничо-господарської діяльності;
- аналіз фінансового стану;
- аналіз зовнішньоекономічної діяльності;
- аналіз стану економічної безпеки ТОВ «Торгівельний двір «УТС».

У третьому розділі розглянуті напрями вдосконалення моделі економічної безпеки ТОВ «Торгівельний двір «УТС», а саме:

- імплементація зарубіжного досвіду щодо формування економічної безпеки підприємств-суб'єктів міжнародного бізнесу;
- стратегія підвищення ефективності існуючої моделі економічної безпеки ТОВ «Торгівельний двір «УТС» через географічну диверсифікацію імпорту;
- прогностична оцінка запропонованих заходів забезпечення економічної

безпеки ТОВ «Торгівельний двір «УТС» .

ВИСНОВКИ

У висновках окреслено теоретичне узагальнення проблеми економічної безпеки ТОВ «Торгівельний двір «УТС», сутність якої полягає у комплексному дослідженні, оцінці та розробці пропозицій з удосконалення управління економічною безпекою ТОВ «Торгівельний двір «УТС».

Механізм забезпечення економічної безпеки підприємства розглядається як сукупність управлінських, економічних, організаційних, правових і мотиваційних способів гармонізації інтересів підприємства з інтересами суб'єктів зовнішнього і внутрішнього середовища, за допомогою чого з урахуванням особливостей діяльності підприємства забезпечується одержання прибутку, величина якого достатня для перебування підприємства в економічній безпеці.

Економічна безпека підприємства – це такий стан корпоративних ресурсів (капіталу, персоналу, інформації, технології, техніки, устаткування, інших майнових прав) і підприємницьких можливостей, за якого гарантується найбільш ефективно їх використання для стабільного функціонування та динамічного соціального і науково-технічного розвитку, запобігання внутрішнім і зовнішнім негативним впливам.

Здатність постійно реалізовувати свої інтереси – основа економічної безпеки підприємства. Інтереси підприємства поділяються на економічні, соціальні, політичні та екологічні.

Головна мета економічної безпеки підприємства полягає в тому, щоб гарантувати його стабільне та максимально ефективно функціонування, а також високий потенціал розвитку в перспективі.

ЗМІСТ

Вступ.....	7
Розділ 1. Теоретичні та методичні основи дослідження економічної безпеки підприємства-суб'єкта міжнародного бізнесу.....	10
1.1 Сутність економічної безпеки підприємства.....	10
1.2 Чинники, які формують належний рівень економічної безпеки підприємства.....	21
1.3 Методичні засади оцінки рівня економічної безпеки підприємства.....	30
Висновки до розділу 1.....	37
Розділ 2. Дослідження діяльності ТОВ «Торгівельний двір «УТС» як суб'єкта міжнародного бізнесу та стану його економічної безпеки.....	39
2.1 Загальна характеристика ТОВ «Торгівельний двір «УТС», його виробничо-господарської діяльності та фінансового стану.....	39
2.2 Аналіз зовнішньоекономічної діяльності ТОВ «Торгівельний Двір «УТС».....	47
2.3 Аналіз стану економічної безпеки ТОВ «Торгівельний Двір «УТС».....	51
Висновки до розділу 2.....	59
Розділ 3. Напрями вдосконалення моделі економічної безпеки ТОВ «Торгівельний Двір «УТС» як суб'єкта міжнародного бізнесу.....	62
3.1 Імплементация зарубіжного досвіду щодо формування економічної безпеки підприємств-суб'єктів міжнародного бізнесу.....	62
3.2 Географічна диверсифікація імпорту як запорука зовнішньоторговельної безпеки ТОВ «Торгівельний Двір «УТС».....	69
3.3 Прогнозна оцінка запропонованих заходів забезпечення економічної безпеки ТОВ «Торгівельний Двір «УТС».....	76
Висновки до розділу 3.....	80
Висновки та пропозиції.....	83
Список використаних джерел.....	87
Додатки	

ВСТУП

Економічна безпека підприємства є однією з найважливіших умов нормального функціонування і розвитку сфери підприємництва в економіці будь-якої країни. Це пов'язано, насамперед, з конкуренцією на ринку, як на внутрішньому, так і на зовнішньому. Економічна безпека підприємства є основою його стабільного розвитку, рушійною силою для досягнення поставлених цілей, а також тих цілей, що намічені у перспективі.

Кожне підприємство, не зважаючи на форми власності, відомчу належність, організаційно-правову форму, ставить собі за мету отримання прибутку, бо інакше існування цього підприємства є недоцільним та непотрібним, адже прибуток в будь-якому разі виступає у ролі результату від діяльності, показником того, наскільки ефективно та правильно працює підприємство (дане твердження не стосується неприбуткових підприємств, таких як об'єднання співвласників багатоквартирних будинків, гаражні кооперативи, добротинні організації). Отримання прибутку є неможливим або недостатнім, якщо підприємство не здатне реалізовувати свої товари, роботи, послуги у потрібній кількості, конкурувати на ринку та заохочувати споживачів, задовольняти потреби ринку в належній якості та кількості товару. Економічна безпека означає те, що підприємство реалізовує свої інтереси, тобто продає продукцію у потрібній кількості, є конкурентоспроможним, отримує прибуток, стабільно функціонує, задовольняє потреби споживачів, здатне захистити себе від зовнішніх і внутрішніх загроз. Інакшими словами, процвітаючим є те підприємство, в якому економічна безпека знаходиться на належному рівні.

Економічна безпека – новий напрямок розвитку науки. Поняттю економічної безпеки підприємства та чинникам впливу на діяльність підприємства приділена увага в працях вітчизняних вчених, таких як: О.І. Барановський, І.О. Бланк, О.І.

Захаров, П.Я. Пригунов, В.С. Сідак, М.І. Камлик, В.М. Геєць, М.О. Кизим, Т.С. Клебанова, О.І. Черняк, С.М. Шкарлет.

Метою є дослідження стану та розробка пропозиції щодо забезпечення економічної безпеки підприємства-суб'єкта міжнародного бізнесу.

Завданнями є:

- загальна характеристика ТОВ «Торгівельний двір «УТС», його виробничо-господарської діяльності та фінансового стану;
- аналіз зовнішньоекономічної діяльності ТОВ «Торгівельний Двір «УТС»;
- аналіз стану економічної безпеки ТОВ «Торгівельний Двір «УТС»;
- прогнозна оцінка запропонованих заходів забезпечення економічної безпеки ТОВ «Торгівельний Двір «УТС».

Об'єкт дослідження — економічна безпека ТОВ «Торгівельний Двір «УТС».

Предмет дослідження — теоретичні та практичні аспекти процесу забезпечення економічної безпеки підприємства-суб'єкта міжнародного бізнесу.

Організаційно-правова форма «Торгівельний Двір «УТС» - товариство з обмеженою відповідальністю. ТОВ «Торгівельний Двір «УТС» є суб'єктом малого підприємництва. Компанія успішно діє на ринку промислової хімії України. Місце знаходження підприємства: м. Київ, вулиця Саперно-Слобідська, будинок 57. ТОВ «Торгівельний Двір «УТС» спеціалізується на поставках широкого спектру хімічної продукції.

В умовах економічних перетворень як на окремо взятому підприємстві, так і в промисловості регіону, з позицій економічної безпеки, чимало підприємств виявилися не готовими до нових умов господарювання. А втрата економічних зв'язків лише посилила занепокоєння, збільшивши негативну складову економічного стану підприємств, які просто змушені були тепер зважати на поняття економічної безпеки в управлінні.

Конституція України згадує про економічну безпеку держави, там зокрема зазначено, що держава повинна дбати як про власну економічну безпеку, так, до

речі, і про захист прав усіх суб'єктів, зокрема й тих, що провадять підприємницьку діяльність.

Актуальність теми полягає у тому, що у сучасних умовах, коли Україна здобула світове визнання та розширює кордони свого співробітництва, її економіка виявилась не готовою до тих перетворень, які вже відбулися у інших країнах світу. Суб'єкти підприємницької діяльності, державні установи, інші організації є вразливими та нестійкими до дій зовнішнього середовища. Стабілізувати економіку як країни в цілому, так і окремого підприємства, можна за допомогою підвищення рівня економічної безпеки.

Глобалізаційні процеси, розподіл праці й інтеграція до світової економічної системи, відкритість ринків товарів і послуг ведуть практично до ліквідації традиційних політичних і географічних меж. Отже, питання економічної безпеки стають дедалі актуальнішими і в аспекті національної безпеки.

Економічна безпека – це одна з базових складових національної безпеки. Саме тому обумовлюється досить ретельна увага політиків, практиків та вчених до розробки теоретичних основ, а також методик розрахунку та аналізу економічної безпеки.

У роботі розроблено комплекс задач автоматизації аналітичних та прогнозних обчислень на ПК за допомогою MS Excel.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ ТА МЕТОДИЧНІ ОСНОВИ ДОСЛІДЖЕННЯ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ПІДПРИЄМСТВА-СУБ'ЄКТА МІЖНАРОДНОГО БІЗНЕСУ

1.1 Сутність економічної безпеки підприємства

В сучасних умовах розвитку інтеграційних процесів та глобалізації бізнесу, швидкого розвитку виробництва і зовнішньоекономічних зв'язків, що набувають все більших масштабів і довготривалого характеру, забезпечення економічної безпеки стає все більш важливим завданням не тільки на рівні країни, а й на рівні регіонів і підприємств.

Економічна безпека є одним з найбільш пріоритетних функціональних напрямів безпеки. Глобалізація, інформатизація і загострення конкурентної боротьби актуалізують проблему забезпечення економічної безпеки. Розробка нових і адаптація існуючих механізмів і інструментів підвищення ефективності безпеки стає необхідною умовою виживання будь-якого підприємства.

Економічна безпека підприємства має подвійну характеристику: по-перше, вона формує сприятливі умови для власного функціонування, по-друге – є складовою економічної безпеки системи вищого рівня і суб'єктом, що відповідає за виконання функцій регіоном, державою. Підприємство, як відкрита система, змушене функціонувати у нестабільному зовнішньому середовищі з постійною динамікою, а тому час від часу адаптується до нових умов, шукає шляхи виживання в складній ринковій системі [1, с. 654].

Категорія «економічна безпека» та її структурні, функціональні компоненти, зокрема за рівнями ієрархії управління, почали вивчатися в Україні відносно недавно - з початку 90-х років минулого століття, що ймовірно пов'язано із здобуттям Україною незалежності, формуванням державності, становлення

національних економічних інтересів.

В офіційних документах України відсутнє поняття економічної безпеки підприємства (організації, юридичної особи). У Концепції економічної безпеки України економічна безпека розглядається як «стан економіки, суспільства та інститутів державної влади, при якому забезпечується реалізація та гарантований захист національних економічних інтересів, прогресивний соціально-економічний розвиток України, достатній оборонний потенціал навіть за несприятливих внутрішніх та зовнішніх процесів» [6].

Економічна безпека — це стан національної економіки, за якого зберігається економічна стійкість до внутрішніх і зовнішніх загроз і задовольняються потреби особи, суспільства, держави [3].

Під економічною безпекою підприємства (господарюючого суб'єкта) варто розуміти захищеність його науково-технічного, технологічного, виробничого і кадрового потенціалу від прямих (активних) або непрямих (пасивних) економічних загроз, наприклад, пов'язаних із неефективною науково-промисловою політикою держави або формуванням несприятливого зовнішнього середовища.

Економічна безпека підприємства (фірми) - це стан захищеності життєво важливих інтересів підприємства від внутрішніх і зовнішніх загроз (джерел небезпеки), який формується адміністрацією і колективом підприємства шляхом реалізації системи заходів правового, економічного, організаційного, інженерно-технічного і соціально- психологічного характеру [4].

Дослідження наукових джерел засвідчило, що серед вчених та фахівців, які приділяють увагу вирішенню проблеми економічної безпеки підприємства, відсутня спільна точка зору стосовно суті основних понять.

В Україні поняття економічної безпеки офіційно визначене у Декларації про державний суверенітет України. В 1990 р. створено управління економічної безпеки. У 1998 р. була розроблена Національна програма забезпечення економічної безпеки України до 2005 р., а у 1999 р. прийнята Концепція еко

номічної безпеки України. У науковому просторі продовжу валися дослідження даної категорії.

М. Ващекін [6, с. 31—41] вважає, що економічна безпека — це стан, в якому народ може суверенно визначати шляхи та форми свого економічного розвитку.

На думку І. Богданова [3, с. 21], економічна безпека повинна відповідати двом умовам:

- збереженню економічної самостійності країни, її здатності у власних інтересах приймати рішення, які стосуються розвитку господарства;
- можливості збереження вже досягнутого рівня життя населення та здатності його подальшого підвищення.

За твердженням професора Є. Олейнікова, [4, с. 18] національна економічна безпека — це стан економіки та інститутів влади, коли забезпечується гарантований захист національних інтересів, гармонійний, соціально направлений розвиток країни в цілому, достатній економічний та оборонний потенціал, навіть за найбільш несприятливих варіантах розвитку внутрішніх та зовнішніх процесів.

В. Кір'янов [8] впевнений, що поняття «економічна безпека» — широке, багатогранне, характеризує стан захищеності економічних інтересів особистості, суспільства і держави від внутрішніх та зовнішніх загроз, який заснований на незалежності, ефективності та конкурентоспроможності країни. Отже, економічна безпека — поняття широке, яке включає множину напрямів діяльності із забезпечення економічної безпеки.

В. Шлемко та І. Бінько [5, с. 3—8] під економічною безпекою розуміють такий стан національної економіки, який дозволяє зберегти стійкість до внутрішніх та зовнішніх загроз і здатний задовольнити потреби особистості, родини, держави.

В. Мутріян говорить, що економічна безпека — це загальнонаціональний комплекс заходів, який направлений на постійний та стабільний розвиток економіки держави та включає механізм протидії внутрішнім та зовнішнім загрозам [10].

На думку Г. Пастернак-Таранущенко, економічна безпека — це стан держави, у відповідності з яким забезпечена можливість створення, розвитку умов для плідного життя та зростання статку його населення, перспективного розвитку в майбутньому [13, с. 51—57].

М. Єрмошенко розглядає економічну безпеку як базову відносно поняття «фінансова безпека», визначає її як такий стан економічного механізму країни, який характеризується збалансованістю та стійкістю до негативного впливу внутрішніх та зовнішніх загроз, його здатності забезпечувати на основі реалізації національних інтересів стабільний та ефективний розвиток вітчизняної економіки та соціальної сфери. На його думку, економічна безпека базується на економічній незалежності, стабільності національної економіки, здатності до економічного саморозвитку, високому рівні самодостатності економіки [7, с. 4—12].

В. Богомоллов вважає, що ядром антикризової економічної політики може бути розробка точних індикаторів економічної безпеки, а в широкому розумінні економічна безпека має дві складові:

- інтереси та цілі в рамках кордонів країни, тобто підтримка державного суверенітету;
- місце країни в світовому розподілі праці, світовій торгівлі, міжнародних фінансових та банківських сегментів [4, с. 5—8].

Г. Козаченко та ін. в загальному уявленні економічну безпеку розуміють як стан країни, в якому народ (через систему державного управління) може суверенно, без втручання та тиску ззовні, визначати шляхи та форми свого економічного розвитку [9, с. 9].

Узагальнюючи всі наведені трактування можна відзначити різноманітність визначень категорії «економічна безпека», що свідчить про її складність, багатогранність та різноплановість.

Найбільше вчених [15; 14; 12; 4; 5; 7] схиляються до думки, що економічна безпека являє собою стан економіки держави. Ефективність економіки розглядається діалектично: вона водночас виступає результатом і інструментом

досягнення соціальних цілей та загальної рівноваги.

Значна частина вчених [15; 14; 2; 3] головним виділяє соціальний чинник (життєдіяльність населення, добробут). Досягнення бажаного стану теж буде можливим, насамперед, за рахунок економічних та адміністративних інструментів. Багато фахівців [2; 6; 3; 4; 9] інтерпретують економічну безпеку як фактор незалежності та самостійності країни. Деякі вчені [16; 8] акцентують увагу на складовій поняття «безпека» і розкривають її як захищеність життєвих та економічних інтересів держави від впливу зовнішніх чинників. Інші [4; 13; 9] висувають на перший план ефективність державної влади, виробничої підсистеми [17]. Економічну безпеку розглядають також як складову національної безпеки [15], комплекс заходів із забезпечення розвитку економіки [10] та місця країни в світовому господарстві [4], механізм протидії зовнішнім загрозам [10] та «імунітет» до впливу зовнішніх чинників [12]. Ми вважаємо, що економічну безпеку можна представити як стан економіки, який за допомогою економічного механізму шляхом використання комплексу заходів забезпечує незалежність, стабільність та розвиток країни.

Оцінити економічну безпеку можна об'єктивною системою параметрів, критеріїв та індикаторів, які визначають критичні значення функціонування економічної системи. Головними з них є: рівень та якість життя населення, темп інфляції, рівень безробіття, макроекономічні показники, дефіцит бюджету та стан екології. Ситуацію економічної безпеки можна характеризувати як ідеал, до якого треба наближатися. Основним критерієм економічної безпеки держави є здатність її національної економіки зберігати чи швидко відновлювати критичний рівень суспільного відтворення в умовах припинення зовнішніх поставок чи кризових ситуацій внутрішнього характеру [9, с. 15].

У 1999 р. спеціалістами провідних американських та канадських інститутів було визначено, що економічна безпека — фундаментальна основа економічно ефективної держави в цілому. В свою чергу, економічно ефективна держава — це держава, яка відстоює свої національні інтереси та забезпечує свою національну

економічну безпеку в визначений час та за да них обставин в умовах необмеженої міжнародної конкуренції. Отже, роблячи підсумок, можна сказати, що концепція економічної безпеки повинна формуватися з урахуванням всього різноманіття чинників та представляти сукупність внутрішніх та зовнішніх умов, які сприяють ефективному динамічному росту національної економіки, її здатності задовольняти потреби суспільства, держави та індивіда, забезпечувати конкурентоспроможність держави на зовнішніх ринках.

Економічна безпека забезпечується, перш за все, ефективністю самої економіки, тобто економіка повинна захищати сама себе на основі високої продуктивності праці, якості продукції, конкурентоспроможності та ін. Вона повинна забезпечуватись усією системою державних органів, усіма ланками та структурами економіки [9, с. 18]. Слід зазначити, що з часом сутність категорії «економічна безпека» поглиблюється та ускладнюється. Більшість авторів економічну безпеку характеризують як стійку економічну систему до впливу зовнішніх та внутрішніх чинників. У питанні складових елементів категорії економічної безпеки теж багато різних напрямів. Так, Г. Пастернак-Таранущенко до числа таких елементів відносить демографічну, екологічну, харчову, ресурсну, прісноводну, енергетичну, цінову, фінансово-грошову, політичну, соціальну, кримінальну та медичну складові.

В. Мутріян наводить такі елементи економічної безпеки: ресурсно сировинний, енергетичний, фінансовий, військовоекономічний, інформаційний, продовольчий, соціальний, демографічний, екологічний елементи та тіньова економіка.

Н. Єрмошенко до елементів економічної безпеки відносить: фінансовий, внутрішньоекономічний та зовнішньоекономічний. Інші автори [9, с.20] вважають найбільш важливими елементами економічної безпеки такі:

- мобілізаційна підготовка економіки держави, її території та комунікацій;
- наявність державних резервів та стратегічних ресурсів;

- наявність чіткої системи стандартизації;
- наявність твердої національної валюти;
- імпортна незалежність;
- бюджетна безпека та наявність висококваліфікованих управлінських кадрів на державному рівні.

Зазначене спонукало до узагальнення та виділення кількох основних підходів до сутності економічної безпеки підприємства (табл.1.1.) [1, 2, 5, 8, 9, 10].

Також існує таке поняття, як «комплексна система забезпечення економічної безпеки підприємства», яке включає певну сукупність взаємопов'язаних елементів (заходів організаційно-економічного і правового характеру), які при досягненні підприємством основних цілей бізнесу забезпечують його безпеку від реальних або потенційних загроз, що можуть призвести до економічних втрат.

Таблиця 1.1

Підходи до трактування поняття «економічна безпека підприємства»

Назва підходу	Автори	Суть підходу
«Ресурсно-функціональний»	Є. Олейніков, С. Покропивний	Акцентується увага на окремих важливих позиціях, але, в загальному, забезпечення економічної безпеки пов'язують із високим ступенем ефективності використання корпоративних ресурсів.
«Захист від загроз та негативного впливу зовнішнього середовища»	Л. Бендіков, В. Ярочкін, О. Ковальов, Т. Сухорукова, І. Плетнікова	Захист від зовнішніх і внутрішніх загроз, адаптація до швидкозмінних умов господарювання.
«Захист та реалізація інтересів»	О. Ареф'єва, Т. Кузенко, А.Соснін, П.Пригунов, Б. Торянніков, А. Красковський, А. Могильний	Гармонізація життєво важливих інтересів підприємства та інших суб'єктів зовнішнього середовища, їх захист від внутрішніх і зовнішніх джерел небезпеки.

Продовження табл. 1.1

Назва підходу	Автори	Суть підходу
«Стійкість та розвиток»	Р. Федоренко, Г. Клейнер, В. Тамбовцев, Р. Качалов, В. Забродській, Н. Капустін	Забезпечення рівноваги, стійкості та можливості розвитку підприємства як системи в умовах внутрішніх і зовнішніх загроз є пріоритетним для економічної безпеки підприємства.
«Конкурентний»	В. Белокуров	Економічна безпека підприємства розглядає з позиції наявності та необхідності забезпечення конкурентних переваг підприємства.
«Комплексний»	С. Ілляшенко, О. Грунін, К. Боумен	Намагання ширше розглянути поняття економічної безпеки на макрорівні.

Джерело: згруповано автором за [1, 2, 5, 8, 9, 10]

З метою досягнення найбільш високого рівня економічної безпеки підприємство має проводити роботу із забезпечення максимальної безпеки основних функціональних складових своєї роботи. Функціональні складові економічної безпеки підприємства - це сукупність основних напрямів його економічної безпеки, що істотно відрізняються один від одного за своїм змістом [7]. Аналіз літературних джерел дозволяє виділити наступні складові економічної безпеки підприємства: фінансова; інтелектуальна і кадрова; техніко-технологічна; політико-правова; інформаційна; екологічна; силова та ринкова.

1. Фінансова складова спрямована на досягнення найбільш ефективного використання корпоративних ресурсів. Вона вважається вирішальною для ефективного функціонування усього підприємства.

2. Інтелектуальна і кадрова складова передбачає збереження і розвиток потенціалу підприємства та ефективного управління персоналом.

3. Техніко-технологічна складова - ступінь відповідності застосовуваних на підприємстві технологій найліпшим світовим аналогам за оптимізації витрат ресурсів.

4. Політико-правова складова охоплює всебічне правове забезпечення діяльності підприємства та дотримання чинного законодавства.
5. Інформаційна складова економічної безпеки - ефективне інформаційно-аналітичне забезпечення господарської діяльності підприємства.
6. Екологічна складова - дотримання чинних екологічних норм мінімізації витрат від забруднення довкілля.
7. Силова складова економічної безпеки полягає у забезпеченні фізичної безпеки працівників підприємства і збереження її майна.
8. В ринкових умовах головним фінансовим інтересом підприємства виступає зростання ринкової вартості підприємства.

Розглянувши основні складові економічної безпеки підприємства не можна не помітити, що від стану конкретних підприємств залежать конкурентоспроможність продукції, рівень використання потужностей і ресурсів, фінансова й виконавська дисципліна, продумана політика ціноутворення. Економічна безпека держави є похідною забезпечення економічної безпеки підприємства (ЕБП). Конкурентоспроможність структурних одиниць обумовлює національну економічну безпеку, сприяючи престижеві держави на світовому ринку. З іншого боку, економічна безпека держави є базою, що визначає захищеність окремих виробничих одиниць [10].

Найбільший вплив на формування економічної безпеки підприємства справляє держава. Використовуючи прямі та непрямі прийоми втручання, вона регулює економічний і соціальний розвиток країни. Інтереси підприємства і держави не завжди збігаються. їх спільним мірилом виступає економічна безпека.

У процесі дослідження визначено, що всі наведені формулювання й тлумачення «економічної безпеки підприємства» відображають лише окремі аспекти цього складного поняття і не можуть претендувати на його однозначне і вичерпне трактування. Саме тому під економічною безпекою підприємства пропонуємо розуміти стан підприємства, що характеризується стійкістю і рівновагою, захищеністю від зовнішніх і внутрішніх загроз і їх нейтралізацією,

забезпеченням стабільного функціонування підприємства.

До основних функціональних цілей економічної безпеки належать:

- забезпечення високої фінансової ефективності роботи, фінансової стійкості та незалежності підприємства;
- забезпечення технологічної незалежності та досягнення високої конкурентоспроможності технічного потенціалу суб'єкта господарювання;
- досягнення високої ефективності менеджменту, оптимальної та ефективної організаційної структури управління підприємством;
- досягнення високого рівня кваліфікації персоналу та його інтелектуального потенціалу;
- мінімізація руйнівного впливу результатів виробничо-господарської діяльності на стан навколишнього середовища;
- якісна правова захищеність усіх аспектів діяльності підприємства;
- забезпечення захисту інформаційного поля, комерційної таємниці і досягнення необхідного рівня інформаційного забезпечення роботи всіх підрозділів підприємства та відділів організації;
- ефективна організація безпеки персоналу підприємства, його капіталу та майна, а також комерційних інтересів.

Рівень економічної безпеки підприємства залежить від чітко організованої системи безпеки. Алгоритм забезпечення економічної безпеки підприємства повинен бути наступний: опис проблемної ситуації, визначення цільової установки; побудова системи економічної безпеки підприємства; розробка методологічного інструментарію оцінки стану економічної безпеки на підприємствах; розрахунок сил і засобів, необхідних для забезпечення економічної безпеки; розробка заходів щодо реалізації основних положень концепції економічної безпеки підприємств.

Вітчизняний і зарубіжний досвід свідчить, що основну роль в забезпеченні збереження комерційної таємниці грають самі підприємства, а не державні органи.

Серед суб'єктів, що забезпечують захист економічної безпеки

підприємницької діяльності, найбільше значення має служба власної економічної безпеки (звичайно при наявності відповідного суб'єкта підприємництва і фінансових коштів).

Забезпечення економічної безпеки підприємства — це процес реалізації функціональних складових економічної безпеки з метою запобігання можливих збитків і досягнення максимального рівня економічної безпеки в даний час і в майбутньому.

Способи забезпечення економічної безпеки підприємства — це набір заходів і система організації їх виконання і контролю, які дозволяють досягати найбільш високих значень рівня економічної безпеки підприємства.

Створення служби власної економічної безпеки представляє на практиці найбільшу трудність, оскільки кожен суб'єкт підприємництва суто індивідуальний, оскільки специфічна його діяльність. Однак, можна виділити ряд етапів, рекомендованих підприємцям при створенні служби економічної безпеки:

1. Прийняття рішення про необхідність створення економічної безпеки. Питання про створення служби безпеки повинно виникати в момент прийняття рішення про організацію фірми, в залежності від обраного виду діяльності, обсягу передбачуваної до виробництва продукції, розміру річного обороту і прибутку, використання секретів виробництва, кількості працівників тощо. Засновники повинні заздалегідь передбачити необхідність створення служби безпеки. Після державної реєстрації приймається остаточне рішення про створення служби економічної безпеки. У разі позитивного вирішення питання визначається відповідальна особа, яка буде безпосередньо займатися організацією служби економічної безпеки.

2. Визначення загальних завдань служби економічної безпеки.

3. Розробка положення про службу економічної безпеки, визначення структури та затвердження штатів. Наявність відповідної законодавчої бази дозволяє створити легальну службу безпеки.

4. Набір кадрів. Працівниками можуть бути люди, які спеціально або

постійно займаються цією діяльністю як основною, та залучені спеціалісти (головний бухгалтер, юрист). При підборі постійних працівників найвагомішим виступає професійна підготовка.

Система економічної безпеки потребує постійного контролю, вдосконалення і управління нею у зв'язку з:

- змінами в чинному законодавстві держави;
- розвитком компанії і обранням нею нових напрямів господарській діяльності;
- збільшенням кількості персоналу, змінами в штатному розкладі фірми;
- зміною переліку відомостей, які складають комерційну таємницю і конфіденційну інформацію підприємства;
- необхідністю вдосконалення телефонної і комп'ютерної мереж компанії;
- винаходом недоброзичливцями нових технологій промислового шпигунства і шахрайства;
- появою на ринку недобросовісних конкурентів і зміною форм і методів їх протиправної діяльності.

1.2 Чинники, які формують належний рівень економічної безпеки підприємства

Рівень економічної безпеки підприємства залежить від того, наскільки ефективно його керівництво і фахівці будуть здатні уникнути можливих погроз і ліквідувати шкідливі наслідки окремих негативних складових зовнішнього і внутрішнього середовища.

Існують різноманітні чинники, які створюють необхідний рівень економічної безпеки підприємства, і в кожній з галузей виробництва вони мають свою специфіку. Проте наявні також чинники загального характеру, що

функціонують незалежно від галузей виробництва, а також форм власності підприємства [10].

1. Безпосередні чинники виробництва - це основні чинники, які забезпечують діяльність компанії в цілому. До цієї категорії відносяться: розміщення підприємства; природні ресурси та умови їх розміщення на певній території, їх доступність та якість; наявність трудових ресурсів, їх освітньо-кваліфікаційний рівень; виробнича інфраструктура, можливий обсяг її використання; соціально-економічна інфраструктура і рівень забезпечення населення.

2. Стабільний попит на продукцію. Цей чинник охоплює: укладені довгострокові контракти на реалізацію товарів зі споживачами; рівень конкурентоспроможності продукції; якісно-гарантійні показники виробів; обґрунтовані прогнози на стабільність ринку щодо певного виду продукції; державне та регіональне замовлення на виготовлену продукцію.

3. Надійність постачальників, в першу чергу основної сировини і матеріалів. Для цього потрібно: мати довгострокові контракти на поставку необхідної сировини і матеріалів, враховуючи терміни поставки і їх якісно-гарантійні показники; знати можливості постачальників і не допускати монопольності в їх поставках, тому, як правило, потрібно мати 3-4 і більше постачальників сировини і матеріалів, адже це сприяє формуванню гарантованості цінової політики на сировину, матеріали й інші комплектуючі вироби.

4. Зовнішня конкуренція на продукцію, яка йде на експорт. Продукція має: відповідати міжнародним стандартам; за якісними показниками і сервісним обслуговуванням бути конкурентноспроможною; мати обґрунтовану прогнозну перспективу; бути конкурентноспроможною щодо продукції, яка імпортується в нашу країну з метою скорочення введення в Україну продукції, яка може виготовлятися своїми підприємствами.

5. Державне економічне регулювання діяльності підприємства полягає: в захисті власного товаровиробника, незалежно від форм власності на засоби

виробництва; регулюванні державної податкової політики; сприянні виробництва, враховуючи економічні територіальні та інші аспекти; сприянні виробництва продукції, яка ввозиться як критичний імпорт; державному замовленні на товари, які фінансуються за рахунок бюджету і скорочення імпорту на ці товари.

6. Надійний захист комерційної таємниці. Держава повинна гарантувати таємницю на науково-технічні досягнення, розробку нових технологій, інтелектуальну власність, в тому числі й комерційні таємниці.

7. Компетентність керівництва підприємства. Найважливіші чинники, які можуть найбільш активно впливати на належний рівень економічної безпеки підприємства, - це високий професіоналізм керівництва і команди його менеджерів (висококваліфіковані кадри; система підготовки і форми навчання кадрів; створення для кадрів відповідних виробничих і соціально-економічних умов).

Є ще й інші чинники економічної безпеки підприємства, які не пов'язані з безпосередньою виробничою діяльністю, але чинять суттєвий вплив на стан виробництва. Вони пов'язані з поведінкою окремих людей, їх мораллю, духовністю (розкрадання, шахрайство, обдурювання, убивство тощо).

Всі перераховані вище чинники потрібно реалізовувати відповідно до чинного законодавства, спрямовувати їх на реалізацію виробничої стратегії, досягнення належного рівня економічної безпеки кожного суб'єкта господарювання.

Виходячи з виробничої програми діяльності підприємства, напрямків стратегічного його розвитку, важливості забезпечення споживача своєю продукцією, кожне підприємство розробляє власну довгострокову стратегію формування високого рівня економічної безпеки підприємства. За основу такої програмної довгострокової стратегії беруться основні чинники, що формують належний рівень економічної безпеки підприємства. До них можуть включатися окремі чинники, які мають конкретне і безпосереднє значення тільки для певного господарюючого суб'єкта. Така довгострокова стратегія економічної безпеки

підприємства має включати певні додаткові параметри, які гарантують як внутрішню, так і зовнішню економічну безпеку. До них слід зарахувати такі [4].

1. Надійне електропостачання. Як правило, щоб гарантувати надійну роботу підприємства необхідно мати два джерела електропостачання. А на особливо важливих виробництвах має бути передбачене власне резервне джерело електропостачання (дизель-електростанція).

2. Резервне теплопаропостачання, якщо підприємство підключене до районної теплоцентралі.

3. Технічна, технологічна і питна вода, яка використовується на виробничі цілі в більшості підприємств: має бути власне джерело води, а якщо вода використовується з центрального водопроводу, то відповідний резерв води.

4. Страховий запас відповідних матеріально-сировинних і технічних ресурсів, який має бути створений на підприємствах, що сприятиме стабільній роботі підприємства за певних ситуацій.

5. Платоспроможність споживачів продукції підприємства, яке повинне володіти ситуацією.

6. Надійність транспортних засобів з доставки матеріальних ресурсів і постачання продукції споживачам.

7. Передбачені заходи з охорони ресурсів і матеріальних цінностей, складських приміщень, організована охорона всього підприємства. З цією метою мають бути створені відповідні засоби як внутрішньої, так і зовнішньої інформації і сигналізації.

У програму можуть включатися й інші заходи залежно від специфіки діяльності суб'єкта господарювання.

Конкретними кроками на шляху зміцнення економічної безпеки українських підприємств можуть бути [6]:

- найбільш ефективно використання корпоративних ресурсів;

- формування ефективних факторів виробництва (вживання на підприємстві технологій відповідних сучасним світовим аналогам, нового устаткування, кваліфікованої робочої сили і т. д.);
- виробництво продукції з урахуванням потреб ринку, підвищення її якості та дизайну;
- вибір надійних постачальників сировини, матеріалів, енергоносіїв;
- проведення приватизації;
- надійний захист власних комерційних таємниць;
- зміна, в разі необхідності, керівництва підприємства.

Вплив усіх факторів, як внутрішніх, так і зовнішніх, на економічну безпеку підприємства дістає свій прояв у зміні показників його діяльності. Отже, рівень економічної безпеки підприємства $P_{ек.б}$ може бути поданий у вигляді функції багатьох змінних [3]:

$$P_{ек.б} = F(X_i) = \alpha_1 f(x_1) + \alpha_2 f(x_2) + \dots + \alpha_i (x_n), \quad (\sum \alpha_i = 1), \quad (1.1)$$

де x_1, x_2, \dots, x_n — основні показники діяльності підприємства;

$f(x_1), f(x_2), \dots, f(x_n)$ — локальні функції залежності рівня економічної безпеки від відповідних показників діяльності підприємства;

$\alpha_1, \alpha_2, \dots, \alpha_i$ — частка значущості кожного показника для економічної безпеки підприємства;

i — кількість показників.

Для підприємств різних галузей набір показників, які характеризують їхню виробничо-фінансову діяльність, буде неоднаковим. Але принципи вибору показників для всіх підприємств є спільними: показники мають бути, по-перше, надійними; по-друге, зіставними в різні періоди; по-третє, узагальнюючими (синтетичними) для своїх груп; по-четверте, відносно незалежними один від одного для забезпечення адекватності розроблюваної формули. Необхідно перевірити всі показники на мультиколінеарність і виключити сильно корельовані

(коефіцієнти кореляції котрих перевищують 0,80—0,85). З двох сильно корельованих факторів виключається менш важливий логічно та слабше пов'язаний з результатом (рівнем економічної безпеки підприємства). Вихідні критичні значення показників треба трактувати як теоретичні (розрахункові). Реальними ж є значення x_1 що лежать на межі дільниці ризику та дільниці безпеки.

Для промислових підприємств оцінка економічної безпеки є важливою, передусім, через те, що їх активно задіяний потенціал є визначальним чинником антикризового розвитку, гарантом економічного зростання і підтримки економічної незалежності та безпеки країни. Його втрата пов'язана з непередбачуваними наслідками деіндустріалізації держави, в якій багатогалузева індустрія є одним з найсильніших засобів зміцнення його єдності.

Стратегія економічної безпеки повинна включати: характеристику зовнішніх і внутрішніх загроз економічній безпеці підприємства; визначення і моніторинг чинників, які зміцнюють або негативно впливають на стійкість його соціально-економічного стану на короткострокову і середньострокову (три—п'ять років) перспективу; визначення критеріїв і параметрів (допустимих значень) показників, що характеризують інтереси підприємства і відповідають вимогам його економічної безпеки; розробку економічної політики, що включає механізми обліку, які впливають на стан економічної безпеки чинників; напрями діяльності підприємства відносно реалізації стратегії.

Стратегічне планування є ефективним засобом формального прогнозування майбутніх проблем і можливостей, забезпечуючи вищому керівництву можливість планування виробництва на тривалий період. Воно є основою для прийняття рішень щодо попередження і зниження ризиків.

Тактичне планування економічної безпеки має на меті розробку та здійснення тактичної політики підприємства в певній галузі, що забезпечує цілеспрямовану реалізацію конкретних тактичних завдань.

Інформаційні системи управління підприємством, серед яких ключове місце належить системі бухгалтерського обліку, повинні організовуватися таким чином, щоб забезпечувати стратегічне і тактичне планування діяльності та унеможливити вихід інформації не призначенням, що їй слугує основою економічної безпеки підприємства.

Для інтегрального оцінювання рівня економічної безпеки можна рекомендувати методика, що ґрунтується на використанні традиційних показників, темпів їхньої зміни та ймовірності реалізації специфічних ризиків. Процедура проведення розрахунків складається з таких етапів [4]:

1. Визначення нормативного рівня показників кожної складової економічної безпеки (наприклад, фінансову складову можна охарактеризувати системою показників фінансової стійкості; інформаційну — показниками ефективності інвестицій в інформаційні технології, ефективності володіння інформацією, показниками новизни інформації тощо).

2. Визначення системи цільових показників, сформованої на попередньому етапі, на поточний період, а також визначення темпів їхньої зміни (вибір того чи іншого показника здійснюється керівництвом підприємства на базі корпоративної стратегії розвитку).

3. Визначення системи ризиків, якими переобтяжено діяльність підприємства, їх перегрупування за складовими та оцінка ймовірності їх реалізації (формування спектра можливих загроз за кожною складовою).

4. Визначення порівняльних індексів за кожним показником у розрізі складових економічної безпеки підприємства (під порівняльним індексом слід розуміти співвідношення фактичного значення кожного показника з його нормативним (середньогалузевим значенням)).

5. Визначення рівня економічної безпеки для кожної складової, як добуток темпів зміни показника (не менше ніж за три роки), коефіцієнта вагомості кожного показника в системі оцінки кожної складової, що визначається

керівництвом (аналітиком) на основі стратегічних цільових орієнтирів та загальної ймовірності реалізації ризиків даної складової.

6. Визначення загального показника економічної безпеки даного підприємства, як суми оцінки фінансової складової, техніко-технологічної складової, інтелектуальної та кадрової складової, інформаційної складової, екологічної складової, політико-правової складової, силової складової економічної безпеки.

На підставі цих розрахунків аналізують чутливість загального показника реалізації найімовірніших загроз та визначають коефіцієнти еластичності за кожною складовою. Потім формують систему організації економічної безпеки підприємства з урахуванням складових, що мають найбільший вплив.

Економічна наука розробила, а господарська практика випробувала загальну методологію оцінювання рівня економічної безпеки підприємства (організації). Його пропонується оцінювати на підставі визначення сукупного критерію через зважування й підсумовування окремих функціональних критеріїв, які обчислюються порівнянням можливої величини шкоди підприємству та ефективності заходів щодо запобігання цій шкоді. Сукупний критерій економічної безпеки будь-якого суб'єкта господарювання (ксеб) можна розрахувати, користуючись формулою:

$$k_{себ} = \sum k_i d_i \quad (1.2)$$

де k_i — величина окремого (поодинокого) критерію за i -ю функціональною складовою;

d_i — питома вага значущості i -ї функціональної складової.

З досвіду понад 50 підприємств України, частка значущості функціональних складових економічної безпеки становить: у промисловості, сільському господарстві та торгівлі найбільша значущість 0,3, а найменша — 0,05.

Рівень економічної безпеки оцінюється порівнюванням розрахункових значень ксеб із реальними величинами цього показника по підприємству (організації), що аналізується, а також (коли це можливо) за аналогічними суб'єктами господарювання відповідних галузей економіки.

Після розрахунку впливу функціональних складових на зміну ксеб здійснюється функціональний аналіз заходів з організації необхідного рівня економічної безпеки за окремими складовими з використанням відповідного алгоритму.

1. Визначення структури негативних впливів за функціональними складовими економічної безпеки. Розподіл об'єктивних і суб'єктивних негативних впливів.
2. Фіксація здійснених превентивних заходів для запобігання негативним впливам за всіма функціональними складовими економічної безпеки.
3. Оцінювання ефективності здійснених заходів з погляду нейтралізації конкретних негативних впливів за кожною складовою економічної безпеки.
4. Визначення причин недостатньої ефективності заходів, здійснених для подолання вже наявних і можливих негативних впливів на економічну безпеку.
5. Виявлення неусунених та очікуваних негативних впливів на рівень економічної безпеки і тих, що можуть з'явитися в майбутньому.
6. Опрацювання рекомендацій щодо усунення існуючих негативних впливів на економічну безпеку і запобігання можливим таким впливам.
7. Оцінювання вартості кожного з пропонованих заходів щодо усунення негативних впливів на рівень економічної безпеки та визначення відповідальних за їхню реалізацію.

Результати функціонального аналізу оформляються у вигляді спеціальної таблиці-карти. Заповнюючи її, негативні явища, що впливають одразу на кілька складових економічної безпеки, враховують окремо для кожної з них, натомість вартість заходів, які повторюються стосовно різних функціональних складових, враховують у бюджеті підприємства (організації) лише один раз.

Оцінка ефективності діяльності відповідних структурних підрозділів підприємства (організації) з використанням даних про витрати на запобігання можливим негативним впливам на економічну безпеку та про розміри відверненої і заподіяної шкоди дає об'єктивну (підкріплену економічними розрахунками) панораму результативності діяльності всіх структурних підрозділів (відділів, цехів) з цього питання. Конкретна оцінка ефективності роботи структурних підрозділів того чи того суб'єкта господарювання щодо економічної безпеки здійснюється з використанням таких показників:

- витрати на здійснення заходу;
- розмір відверненої шкоди;
- розмір заподіяної шкоди;
- ефективність здійсненого заходу (як різниця відверненої та заподіяної шкоди, поділеної на витрати на здійснення заходу).

1.3 Методичні засади оцінки рівня економічної безпеки підприємства

У фінансовому аналізі використовуються моделі, які дають змогу визначити структуру основних та опосередкованих фінансових показників й взаємозв'язки між ними. Можна виділити три основних типи моделей: описові, предикативні і нормативні.

Описові моделі – моделі описового характеру. Вони є базовими для оцінки фінансового стану підприємства. До них належать:

- система фінансових звітів;
- представлення фінансових звітів в різних аналітичних розрізах;
- горизонтальний і вертикальний аналіз звітності;
- система аналітичних показників;
- аналітичні записки до звітності [1].

Усі ці моделі базуються на даних, наведених у різних формах бухгалтерської звітності.

Предикативні моделі – це моделі прогнозного характеру. Вони застосовуються для передбачення прибутку підприємства і фінансового стану у майбутньому. Найбільш поширеними з них є:

- розрахунок точки критичного обсягу продаж; – побудова прогнозних фінансових звітів;
- моделі динамічного аналізу (жорстко детерміновані факторні моделі);
- регресійні моделі;
- моделі ситуаційного аналізу [2].

Нормативні моделі – моделі порівняння фактичних результатів діяльності господарюючих суб'єктів з очікуваними. Ці моделі, насамперед, застосовуються для фінансового аналізу в середині самого підприємства. Їх сутність зводиться до визначення нормативів по кожній статті витрат у відповідних технологічних процесах та видах продукції, до встановлення передумов для відхилення фактичних результатів від нормативних [3].

Однокритеріальні оцінки схильності підприємства до банкрутства висвітлені в табл. 1.2.

Таблиця 1.2

Однокритеріальні оцінки схильності підприємства до банкрутства побудовані на основі дискримінантного аналізу

Назва методу	Форма моделі	Критерій оцінки	Імовірність банкрутства
		$Z = 0$	Імовірність банкрутства дорівнює 50%
Двофакторна модель Е. Альтмана	$Z = -0,3877 + (-1,0736)K_1 + 0,579K_2$ 1K - поточний коефіцієнт покриття; 2K - відношення позикових коштів до валюти балансу	$Z \geq 0$	Імовірність банкрутства більше 50% і росте із ростом Z
		$Z \leq 0$	Імовірність банкрутства мала
П'ятифакторна модель	$Z = 1,2X_1 + 1,4X_2 + 3,3X_3 + 0,6X_4 + 1,0X_5$ X ₁ - оборотні активи/загальна вартість активів; X ₂ - чистий прибуток/ загальна вартість активів;	$Z \leq 1,8$	Імовірність банкрутства дуже висока

прогнозування Е. Альтмана	X 3 -чистий дохід/ загальна вартість активів; X 4 -ринкова вартість акцій/сума заборгованості; X 5 -обсяг продажу/ загальна вартість активів.	$1,8 \leq Z \leq 2,7$ $2,7 \leq Z \leq 2,9$ $Z \leq 2,9$	Висока Банкрутство можливе Малоймовірне
---------------------------	---	--	---

Продовження табл. 1.2

Назва методу	Форма моделі	Критерій оцінки	Імовірність банкрутства
Модифікований метод Альтмана для підприємств, акції яких не котируються на біржі	$Z = 0,717X_1 + 0,847X_2 + 3,107X_3 + 0,42X_4 + 0,995X_5$, X 1 , X 2 , X 3 , X 5 відповідають з вище наведеної п'ятифакторної моделі; X 4 – балансова вартість акцій/позикові кошти.	$Z \leq 1,23$	Імовірність банкрутства
Критерій Романа Лиса (для підприємств Великобританії)	$Z = 0,063X_1 + 0,057X_2 + 0,092X_3 + 0,001X_4$ X 1 , X 2 , X 3 визначаються так само, як і для формули п'ятифакторної моделі Альтмана; X 4 – власні кошти/позикові кошти	$Z \leq 0,037$	Імовірність банкрутства
Модель Спринггейта	$Z = 1,03X_1 + 3,07X_2 + 0,66X_3 + 0,4X_4$ X 1 – оборотні активи/загальна вартість активів; X 2 – прибуток до сплати податків/ загальна вартість активів; X 3 - прибуток до сплати податків/короткострокові зобов'язання; X 4 – обсяг продажу/ загальна вартість активів.	$Z \leq 0,862$	Імовірність банкрутства
Модель Теффлера	$Z = 0,53X_1 + 0,13X_2 + 0,18X_3 + 0,16X_4$, X 1 – операційний прибуток/короткострокові зобов'язання; X 2 – оборотні активи/сума зобов'язань; X 3 – короткострокові зобов'язання/сума активів; X 4 – виручка/ загальна вартість активів.	$Z \leq 0,25$	Імовірність банкрутства

Джерело: згруповано автором за [39]

Переваги та недоліки розглянутих вище зарубіжних моделей щодо прогнозування ймовірності банкрутства наведені в табл. 1.3.

Таблиця 1.3

Переваги та недоліки окремих широко відомих зарубіжних моделей щодо прогнозування ймовірності банкрутства

Назва моделі	Переваги	Недоліки
Модель Таффлера і Тішоу	Передбачає використання комп'ютерної техніки.	1. Орієнтація на постіндустріальну економіку. 2. Не враховані умови того, що кожна галузь економіки має свої особливості. 3. Показники моделей, отримані емпіричним шляхом, не діагностуються новими статистичними даними і за потребою не коригуються.
Модель Ліса	Висока точність прогнозів витримана на підприємствах Великобританії.	
Модель Альтмана	1. В ряді країн точність прогнозування склала 95% 2. Наявність декількох формул для підприємств, акції яких котируються та не котируються на біржі.	
Модель Спрінгейта	1. У цілому похибка прогнозування не перевищує 10 % 2. Не враховується ринкова капіталізація, тобто коло 47 підприємств не обмежується акціонерними товариствами.	

Джерело: згруповано автором за [6]

Отже, крім системи фінансових коефіцієнтів, що характеризують окрему сторону господарювання компанії, у світовій практиці використовуються спеціальні узагальнюючі показники, що дають оцінку стану підприємства в цілому [4]. Оцінити фінансовий стан можна, охарактеризувавши його як нормальний або з загрозою банкрутства. Зупинимося детальніше на останньому. Потрібно зауважити, що в економіко-математичному моделюванні для визначення показників ймовірності банкрутства використовуються методи дискримінантного

аналізу. Ці методи дозволяють дослідити фінансові показники багатьох підприємств, частина яких виявилася банкрутом. Окремі широко застосовані зарубіжні підходи до прогнозування ймовірності банкрутства:

1. Модель Альтмана полягає в наступному: щодо певної країни та заданого інтервалу часу розробляється система фінансових коефіцієнтів підприємства, які найбільш схильні до банкрутства на підставі попередньо проведеного аналізу. Нехай множина показників N . На підставі проведених статистичних досліджень у N - вимірному просторі, створеному відібраною системою показників, сформовано гіперплощину, що якнайкраще відокремлює підприємства з гарним фінансовим станом від збанкрутілих підприємств. Здійснюючи паралельне перенесення площини, можна побачити, яким чином розподіляється кількість успішних і збанкрутілих підприємств, які попадають у множину, що відсічена даною площиною. Це дозволяє визначити ризик банкрутства підприємства: високий, низький чи невизначений.

Розроблений підхід був застосований у 1968 р. Едвардом Альтманом стосовно економіки США. У результаті з'явилася широко відома залежність:

$$Z=0,717X_1+0,847X_2+3,107X_3+0,42X_4+ 0,995X_5, \quad (1.3)$$

де X_1 - власний оборотний капітал/сума активів;

X_2 - нерозподілений прибуток/сума активів;

X_3 __ прибуток до виплати % /сума активів;

X_4 __ власний капітал/зобов'язання;

X_5 — чистий дохід/сума активів.

Граничне значення в моделі Альтмана для фінансово стійких підприємств дорівнює 2,9.

Підхід Альтмана був пізніше використаний самим Альтманом і його послідовниками в інших країнах (Англії, Франції, Бразилії тощо).

2. Так, наприклад, Таффлер і Тішоу для випадку Великобританії отримали таку залежність:

$$Z = 0,53 X_1 + 0,13X_2 + 0,18X_3 + 0,16X_4, \quad (1.4)$$

де X_1 – операційний прибуток/короткострокові зобов'язання;

X_2 – оборотні активи/загальна сума зобов'язань;

X_3 – короткострокові зобов'язання/загальна вартість активів;

X_4 – виручка від реалізації/загальна вартість активів.

Граничне значення в моделі Р. Таффлера і Г. Тішоу для фінансово стійких підприємств дорівнює 0,3.

3. Модель Романа Ліса:

$$Z=0,063X_1+0,092X_2+0,057X_3+0,001X_4, \quad (1.5)$$

де X_1 – оборотний капітал/сума активів;

X_2 – операційний прибуток/сума активів;

X_3 – нерозподілений прибуток/сума активів;

X_4 – власний капітал/позиковий капітал.

Граничне значення для моделі Романа Ліса дорівнює 0,037.

4. Модель Спрінгейта:

$$Z = 1,03 X_1 + 3,07X_2 + 0,66X_3 + 0,4X_4, \quad (1.6)$$

де X_1 – власний оборотний капітал/сума активів;

X_2 – прибуток до виплати % /сума активів;

X_3 – прибуток до сплати податків/короткострокові зобов'язання;

X_4 – чистий дохід/сума активів.

Граничне значення в моделі М. Спрінгейта для фінансово стійких підприємств дорівнює 2,451.

Проведений аналіз та узагальнення дали змогу зробити висновок, що розглянуті методики прогнозування банкрутства зарубіжних авторів мають ряд суттєвих обмежень щодо їх використання в банківській системі України:

- розглянуті зарубіжні методики діагностики ймовірності банкрутства побудовані з використанням вагомих коефіцієнтів, що розраховані на основі американських аналітичних даних минулих років. Отже, у зв'язку із цим вони не відповідають сучасній економічній ситуації;
- проаналізовані методики не враховують інших важливих показників діяльності, оскільки вони побудовані на використанні балансових показників і показників звіту про фінансові результати;
- моделі не дають відповіді на питання, які з факторів вплинули на зміну рівня фінансової стійкості;
- за результатами використання моделей не можна отримати інформацію можливого подальшого розвитку банку;
- граничні значення показників, що запропоновані зарубіжними вченими, часто є недосяжними для українських банків. Разом з тим указані методики дають змогу визначити наближення банкрутства банку (стадії кризи) і не дозволяють спрогнозувати перехід банку від однієї стадії життєвого циклу до іншої.

Розроблена дискримінантна модель В. Мартиненка, яка має значні переваги над традиційними методиками, зокрема:

- модель є зручною в застосуванні;
- розроблена на використанні вітчизняних статистичних даних;
- ураховується сучасна міжнародна практика.

Модель В. Мартиненка має вигляд:

$$K_{\text{ім.б.}} = K_{\text{пл}} + 2,5K_{\text{ал}} + 2,86K_{\text{мвк}} + 2K_{\text{мвпр}} + 3,33K_{\text{рпр}}, \quad (1.7)$$

де $K_{\text{ім.б.}}$ - коефіцієнт ймовірності настання банкрутства;

$K_{\text{пл}}$ – коефіцієнт поточної ліквідності (див. табл. 2.6);

$K_{\text{ал}}$ – коефіцієнт абсолютної ліквідності (див. табл. 2.6);

$K_{\text{мвк}}$ – коефіцієнт маневренності власних коштів;

$K_{\text{мвпр}}$ – коефіцієнт майна виробничого призначення;

$K_{\text{рпр}}$ – коефіцієнт рентабельності продукції (див. табл. 2.3).

Граничне значення в моделі В. Мартиненка для підприємств високого рівня життєздатності дорівнює 5,01.

Висновки до розділу 1

Отже, в складних умовах господарювання роль економічної безпеки підприємства зростає, а відтак виникає потреба в удосконаленні відповідного методичного забезпечення. Систематизація підходів до трактування поняття економічної безпеки підприємства сприятиме кращому розумінню сутності поняття, полегшить його вивчення та аналіз, а також дозволить створити підґрунтя для вироблення ефективної системи управління економічною безпекою на підприємстві. Тому перспективи подальших наукових досліджень у даному напрямі полягають у необхідності вдосконалення теоретико-методичних підходів до створення і впровадження у практичну діяльність вітчизняних підприємств комплексного механізму управління економічною безпекою, який дозволяв би забезпечувати як стабільність функціонування підприємства в цілому, так і своєчасну нейтралізацію внутрішніх і зовнішніх загроз, що виникають по відношенню до кожної зі складових економічної безпеки підприємства.

У теорії безпеки існує значна кількість методичних розробок щодо оцінки рівня економічної безпеки підприємства. Однак підходи до оцінки цього рівня, запропоновані науковцями, недосконалі через властиві їм певні недоліки, най-

вагомим з яких є їх ретроспективний характер. Застосування перспективної оцінки економічної безпеки, заснованої на встановленні взаємозалежності міри реалізації цілей підприємства та загроз, дає можливість виявити інтенсивність впливу загроз на економічну безпеку підприємства та вчасно розробити комплекс заходів, спрямованих на протидію загрозам. Співставлення результатів перспективної та ретроспективної оцінки економічної безпеки підприємства повинно стати передумовою для визначення міри керованості такої безпеки, що є однією з перспектив подальших досліджень.

У ході аналізу фінансового стану підприємства можуть використовуватися найрізноманітніші прийоми, методи та моделі аналізу. Їхня кількість та поле застосування залежать від певної мети аналізу та визначаються його завданнями в кожному конкретному випадку. Але поряд з цим доцільно розробити підхід до створення моделі оцінки фінансового стану підприємства, який повинен: базуватися на національних стандартах обліку та звітності, використовувати інформаційну базу вітчизняних підприємств з врахуванням галузевої специфіки та брати до уваги ринкові особливості їх діяльності.

РОЗДІЛ 2

ДОСЛІДЖЕННЯ ДІЯЛЬНОСТІ ТОВ «ТОРГІВЕЛЬНИЙ ДВІР «УТС» ЯК СУБ'ЄКТА МІЖНАРОДНОГО БІЗНЕСУ ТА СТАНУ ЙОГО ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ

2.1 Загальна характеристика ТОВ «Торгівельний двір «УТС», його виробничо-господарської діяльності та фінансового стану

Організаційно-правова форма «Торгівельний Двір «УТС» - товариство з обмеженою відповідальністю. ТОВ «Торгівельний Двір «УТС» є суб'єктом малого підприємництва. Компанія успішно діє на ринку промислової хімії України. Місце знаходження підприємства: м. Київ, вулиця Саперно-Слобідська, будинок 57.

ТОВ «Торгівельний Двір «УТС» спеціалізується на поставках широкого спектру хімічної продукції вітчизняним виробникам та споживачам різних галузей. До такої продукції відносяться (табл. 2.1):

Таблиця 2.1

Види хімічної продукції, яку постачає ТОВ «Торгівельний Двір «УТС»

Вид продукції	Найменування
Промислова хімія	Сода каустична, сода кальцинована, хлорне вапно, кальцій хлористий, тринатрійфосфат, сульфат алюмінію, кислота азотна, кислота ортофосфорна, крейда МТД-2, пральний порошок, мило господарське.
Харчові добавки	Сода харчова, сіль вуглеамонійна, кальцій хлористий, кислота лимонна, крейда кормова ММ-1, монокальцій фосфат, сіль таблетована, сіль

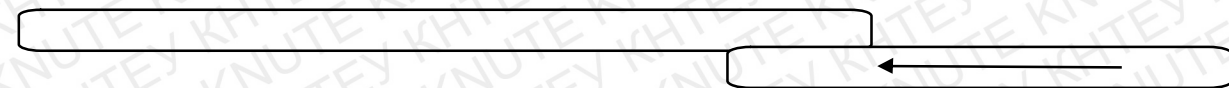

Рис. 2.1. Організаційна структура управління ТОВ «Торгівельний Двір
«УТС»

Аналіз основних показників діяльності ТОВ «Торгівельний Двір «УТС» за 2015-2017 рр. проведено на підставі звітів про прибутки та збитки (див. дод. А, Б, В). Результати аналізу наведено в табл. 2.2.

Таблиця 2.2

**Основні показники діяльності ТОВ «Торгівельний Двір «УТС» за
2015-2017 рр.**

Показники	2015 рік, тис. грн	2016 рік, тис. грн	Відхилення від минулого періоду		2017 рік, тис. грн	Відхилення від минулого періоду	
			у вартісно му виразі	у %		у вартісно му виразі	у %
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	25792,3	37727,6	11935,3 (+)	146,3	53185,3	15457,7 (+)	141
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	24634,5	35695,2	11060,7 (+)	144,9	50567,5	14872,3 (+)	141,7
Витрати на реалізацію	975,3	1452,2	476,9(+)	148,9	2356,5	904,3(+)	162,3
Операційні доходи	16	4,5	11,5(-)	28,1	34,4	29,9(+)	7,6

Фінансовий результат до оподаткування	198,5	584,7	386,2(+)	294,6	295,7	289(-)	50,6
---------------------------------------	-------	-------	----------	-------	-------	--------	------

Продовження табл. 2.2

Показники	2015 рік, тис. грн	2016 рік, тис. грн	Відхилення від минулого періоду		2017 рік, тис. грн	Відхилення від минулого періоду	
			у вартісному виразі	у %		у вартісному виразі	у %
Податок на прибуток	35,7	105,2	69,5(+)	294,7	87	18,2(-)	82,7
Чистий прибуток	162,8	479,5	316,7(+)	294,5	208,7	270,8(-)	43,5

Джерело: розраховано автором за даними ТОВ «Торгівельний Двір «УТС»

Як видно з даних табл. 2.2, чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) ТОВ «Торгівельний Двір «УТС» в 2016 р. в порівнянні з 2015 р. збільшився на 11935,3 тис. грн. або на 46,3%, а в 2017 р. - на 15457,7 тис. грн. або на 41%. Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг) збільшилася на 11060,7 тис. грн. у 2016 році в порівнянні з 2015 р. і на 14872,3 тис. грн. в 2017 р. в порівнянні з 2016 р. Витрати на реалізацію збільшилися на 476,9 тис. грн. у 2016 р. по відношенню до 2015 р. і також зросли на 904,3 тис. грн. у 2017 р.

Операційні доходи у 2016 р. зменшилися на 11,5 тис. грн. відносно 2015 р., а у 2017 р. знову зросли на 29,9 тис. грн. Як бачимо, чистий прибуток ТОВ «Торгівельний Двір «УТС» у 2016 році зріс на 316,7 тис. грн. відносно 2015 р., а у 2017 р. зменшився на 270,8 тис. грн. по відношенню до попереднього року. Перш за все, це пов'язано зі збільшенням витрат на реалізацію продукції у 2017 р. в порівнянні з минулими роками.

Показники рентабельності є відносними характеристиками фінансових результатів і ефективності діяльності підприємства. Їх аналіз доцільно

проводити в динаміці, в процесі якого необхідно враховувати галузеву специфіку підприємства, його життєвий цикл, масштаби діяльності. Дослідження рентабельності діяльності підприємства є важливим напрямом фінансової діагностики. Результати досліджень дають відповіді на безліч питань, пов'язаних із фінансовими та управлінськими рішеннями. Результати розрахунку показників рентабельності діяльності ТОВ «Торгівельний Двір «УТС» надані в табл. 2.3 та табл. 2.4.

Таблиця 2.3

**Система показників рентабельності діяльності підприємства ТОВ
«Торгівельний Двір «УТС» за 2015-2017 рр., %**

Показник	Нормативне значення	2015 рік	2016 рік	2017 рік
Рентабельність реалізації продукції	>0 Збільшення	$(25792,3 - 24634,5) / 25792,3 * 100 = 4,49$	$(37727,6 - 35695,2) / 37727,6 * 100 = 5,39$	$(53185,3 - 50567,5) / 53185,3 * 100 = 4,92$
Рентабельність витрат	>0 Збільшення	$(25792,3 - 24634,5) / 24634,5 * 100 = 4,7$	$(37727,6 - 35695,2) / 35695,2 * 100 = 5,69$	$(53185,3 - 50567,5) / 50567,5 * 100 = 5,18$
Загальна рентабельність діяльності	>0 Збільшення	$162,8 / 25792,3 * 100 = 0,63$	$479,5 / 37727,6 * 100 = 1,27$	$208,7 / 53185,3 * 100 = 0,39$

Джерело: розраховано автором за даними ТОВ «Торгівельний Двір «УТС»

Таблиця 2.4

**Система показників рентабельності підприємства ТОВ «Торгівельний
Двір «УТС» за 2015-2017 рр., %**

Показник	Нормативне значення	2015 рік	2016 рік	2017 рік
Рентабельність в активів	>0 Збільшення	$162,8 / 2163,7 / 2 * 100 = 3,76$	$479,5 / (2163,7 + 3138,5) / 2 * 100 = 4,52$	$208,7 / (3138,5 + 4231) / 2 * 100 = 1,42$
Рентабельність в оборотних активів	>0 Збільшення	$162,8 / 2163,7 / 2 * 100 = 3,76$	$479,5 / (2163,7 + 3138,5) / 2 * 100 = 4,52$	$208,7 / (3138,5 + 4231) / 2 * 100 = 1,42$
Рентабельність	>0	$162,8 / 172,8 / 2 * 100$	$479,5 / (172,8 + 65)$	$208,7 / (490,2 + 69)$

ь власного Збільшення $0 = 47,1$ $2,3)/2*100 = 8,9)/2*100 = 8,8$
капіталу $29,06$

Джерело: розраховано автором за даними ТОВ «Торгівельний Двір «УТС»

На підґрунті проведеного аналізу виявлено, що всі значення показників рентабельності ТОВ «Торгівельний Двір «УТС» входять до нормативних. Це свідчить про ефективність діяльності підприємства та його конкурентоспроможність. Але ці показники мають тенденцію до зменшення, тому у майбутньому це зможе привести до формування певних фінансових проблем.

Ділова активність підприємства у фінансовому аспекті проявляється, насамперед, у швидкості обороту його коштів. Аналіз ділової активності полягає в дослідженні рівнів і динаміки різноманітних коефіцієнтів оборотності. Важливість показників оборотності пояснюється тим, що характеристики обороту багато в чому визначають рівень прибутковості підприємства. Результати розрахунку показників ділової активності ТОВ «Торгівельний Двір «УТС» надані в табл. 2.5.

Таблиця 2.5

**Система показників ділової активності підприємства ТОВ
«Торгівельний Двір «УТС» за 2015-2017 рр.**

Показник	Нормативне значення	2015 рік	2016 рік	2017 рік
Період обороту активів	>0 Зменшення	$2163,7/2/25792,3*360 = 15,1$ (днів)	$(2163,7+3138,5)/2/37727,6*360 = 25,3$ (днів)	$(3138,5+4231)/2/53185,3*360 = 24,9$ (днів)
Період обороту оборотних активів	>0 Зменшення	$2163,7/2/25792,3*360 = 15,1$ (днів)	$(2163,7+3138,5)/2/37727,6*360 = 25,3$ (днів)	$(3138,5+4231)/2/53185,3*360 = 24,9$ (днів)
Період обороту матеріальних оборотних активів	>0 Зменшення	$1371/2/25792,3*360 = 9,6$ (днів)	$(1371+1153,1)/2/37727,6*360 = 12,04$ (днів)	$(1153,1+2986,3)/2/53185,3*360 = 14$ (днів)
Період погашення	>0 Зменшення	$690,3/2/25792,3*360 = 4,8$	$3983,6/2/37727,6*360 = 19$	$2887,1/2/53185,3*360 = 9,8$

дебіторської заборгованості		(днів)	(днів)	(днів)
Коефіцієнт оборотності активів	>0 Збільшення	$25792,3/2163,7/2 = 5,96$	$37727,6/(2163,7 + 3138,5)/2 = 3,56$	$53185,3/(3138,5 + 4231)/2 = 3,61$

Продовження табл. 2.5

Показник	Нормативне значення	2015 рік	2016 рік	2017 рік
Коефіцієнт оборотності оборотних активів	>0 Збільшення	$25792,3/2163,7/2 = 5,96$	$37727,6/(2163,7 + 3138,5)/2 = 3,56$	$53185,3/(3138,5 + 4231)/2 = 3,61$
Коефіцієнт оборотності матеріальних оборотних активів	>0 Збільшення	$25792,3/1371/2 = 9,41$	$37727,6/(1371 + 1153,1)/2 = 7,47$	$53185,3/(1153,1 + 2986,3)/2 = 6,42$
Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості	>0 Збільшення	$25792,3/690,3/2 = 18,7$	$37727,6/3983,6/2 = 4,8$	$53185,3/2887,1/2 = 9,2$

Джерело: розраховано автором за даними ТОВ «Торгівельний Двір «УТС»

Як бачимо з табл. 2.5, ефективність управління активами в ТОВ «Торгівельний Двір «УТС» знижується. Наприклад, якщо в 2015 р. оборотні активи в середньому здійснювали один оборот протягом 15 днів, то в 2017 р. - протягом 24 днів. Причиною такої тенденції є зменшення обсягу збуту товару при відносно стабільному рівні оборотних активів. Також поступово збільшується період погашення дебіторської заборгованості. Це в майбутньому може призвести до несвоєчасної сплати покупцями компанії коштів за товари, продані в кредит.

Для оцінки ліквідності балансу і платоспроможності ТОВ «Торгівельний Двір «УТС» на підставі даних бухгалтерського балансу розрахуємо показники

ліквідності та фінансової стійкості підприємства (табл. 2.6, 2.7).

За результатами розрахунків, загальний коефіцієнт покриття протягом всіх 3-х років має значення нижче нормативного. Таким чином, обсяг поточних зобов'язань за кредитами і розрахунками підприємства ТОВ «Торгівельний Двір «УТС» не може погашатись за рахунок всіх мобілізованих оборотних активів (табл. 2.6).

Таблиця 2.6

Система показників ліквідності підприємства ТОВ «Торгівельний Двір «УТС» за 2015-2017 рр.

Показник	Нормативне значення	2015 рік	2016 рік	2017 рік
Загальний коефіцієнт покриття	>2	$2163,7/1329,9 = 1,63$	$3138,5/2486,2 = 1,26$	$4231/3532,1 = 1,2$
Проміжний коефіцієнт покриття	0,5–0,7	$786/1329,9 = 0,59$	$1978,1/2486,2 = 0,8$	$1216,9/3532,1 = 0,35$
Коефіцієнт абсолютної ліквідності	0,2-0,35	$95,7/1329,9 = 0,072$	$244,6/2486,2 = 0,1$	$63,3/3532,1 = 0,02$

Джерело: розраховано автором за даними ТОВ «Торгівельний Двір «УТС»

Таблиця 2.7

Система показників фінансової стійкості підприємства ТОВ «Торгівельний Двір «УТС» за 2015-2017 рр.

Показник	Нормативне значення	2015 рік	2016 рік	2017 рік
Коефіцієнт фінансової автономії	>0,5	$172,8/2163,7 = 0,08$	$625,3/3138,5 = 0,2$	$698,9/4231 = 0,17$
Коефіцієнт покриття боргу	1-1,5	$172,8/1990,9 = 0,09$	$625,3/2486,2 = 0,25$	$698,9/3532,1 = 0,2$
Коефіцієнт довгострокових зобов'язань	<0,2	$661/(661+172,8) = 0,79$	0	0

Джерело: розраховано автором за даними ТОВ «Торгівельний Двір «УТС»
Проміжний коефіцієнт покриття у 2015 та 2017 рр. має нормативне значення. Тобто короткострокові зобов'язання можуть бути погашені за рахунок грошових коштів, а також дебіторською заборгованістю.

Коефіцієнт абсолютної ліквідності також має значення нижче нормативного. Це свідчить про те, що короткострокові зобов'язання не можуть бути негайно погашені швидколіквідним майном у ТОВ «Торгівельний Двір «УТС».

Значення коефіцієнта фінансової автономії також нижче норми. Тобто необхідно працювати в напрямку підвищення значення показника. Бажаним заходом є вкладання додаткових коштів власниками або залучення стороннього інвестора.

Коефіцієнт покриття боргу є нижчим за норму. Тому в майбутньому існує загроза банкрутства у ТОВ «Торгівельний Двір «УТС».

Значення коефіцієнта довгострокових зобов'язань показує, що ТОВ «Торгівельний Двір «УТС» не залежить від довгострокових зобов'язань у загальній сумі позикових коштів.

2.2 Аналіз зовнішньоекономічної діяльності ТОВ «Торгівельний Двір «УТС»

ТОВ «Торгівельний Двір «УТС» є багаторічним членом Торгово-промислової палати України. Компанія здійснює підприємницьку діяльність у сфері продажу промислової хімії українським компаніям. ТОВ «Торгівельний Двір «УТС» закуповує продукцію не лише у компаній-виробників з інших країн світу, а і в українських виробників.

В українських виробників ТОВ «Торгівельний Двір «УТС» закуповує такий товар: сульфат алюмінію, крейда МТД-2, пральний порошок, мило господарське, сода харчова, крейда кормова ММ-1, сіль таблетована, сіль харчова «Екстра», сіль кухонна, сіль технічна, сульфат калію, селітра кальцієва, селітра натрієва,

селітра аміачна, карбамід, карбід кальцію (фр.50x80 мм), карбід кальцію (фр.25x80 мм).

ТОВ «Торгівельний Двір «УТС» закупає хімічну продукцію в більше, ніж 10-ти країнах світу. До таких країн-експортерів відносяться: Росія, Польща, Словаччина, Румунія, Китай, Болгарія, Туреччина, Нідерланди, Білорусь, Ізраїль, Китай. Перелік основних країн-експортерів продукції для ТОВ «Торгівельний Двір «УТС» наданий у табл. 2.8.

Таблиця 2.8

Країни-експортери продукції для ТОВ «Торгівельний Двір «УТС»

Країна	Найменування
Росія	Сода каустична, сода кальцинована, хлорне вапно (2-й, 3-й сорт), крейда МТД-2, кальцій хлористий, монокальцій фосфат, нітроамфоска.
Польща	Сода каустична, сода кальцинована, мідний купорос.
Словаччина	Селітра кальцієва, карбід кальцію (фр.50x80 мм).
Румунія	Сода каустична, сода кальцинована, хлорне вапно (1-й сорт).
Китай	Кальцій хлористий, тринатрійфосфат, кислота ортофосфорна, сода харчова, сіль вуглеамонійна, кислота лимонна, магній сірчаноокислий, сульфат калію, монокалій фосфат, селітра калієва.
Болгарія	Хлорне вапно, (1-й, 2-й, 3-й сорт), сіль вуглеамонійна.
Туреччина	Сода харчова.
Нідерланди	Кальцій хлористий.
Білорусь	Сіль таблетована, сіль харчова «Екстра», нітроамфоска.
Ізраїль	Монокалій фосфат, селітра калієва.
Китай	Кальцій хлористий, тринатрійфосфат, кислота ортофосфорна, сода харчова, сіль вуглеамонійна, кислота лимонна, магній сірчаноокислий, сульфат калію, монокалій фосфат, селітра калієва.

Джерело: згруповано автором за даними ТОВ «Торгівельний Двір «УТС»

Окремо слід проаналізувати географічну структуру імпорту ТОВ «Торгівельний Двір «УТС» (табл. 2.9).

Серед пріоритетних країн-партнерів для ТОВ «Торгівельний Двір «УТС» у 2015 році виявлено: Китай, Росія, Болгарія та Білорусь. У 2016 році замість Білорусі четвертою основною країною-експортером стала Польща. І в 2017 році ситуація не змінилась.

Таблиця 2.9

Географічна структура імпорту ТОВ «Торгівельний Двір «УТС» за 2015-2017 рр.

Країна-експортер	Обсяг товару, тис. грн			Абсолютне відхилення, тис. грн	
	2015 рік	2016 рік	2017 рік	2016/2015	2017/2016
Росія	4900	5700	7452	800(+)	1752(+)
Білорусь	2500	3200	3685	700(+)	485(+)
Словаччина	2266,7	2100,7	2741	166(-)	640(+)
Польща	2162,5	3874,4	6570	1711,9(+)	2695,6(+)
Румунія	1300	1654	1700	354(+)	46(+)
Болгарія	3670,3	3786,4	4900,4	116,1(+)	1114(+)
Китай	6125	8166,7	10568,7	2041,7 (+)	2402(+)
Інші	710	3741,6	5741,3	3031,6(+)	1999,7(+)
Всього	23634,5	32223,8	43358,4	8589,3(+)	11134,6(+)

Джерело: розраховано автором за даними ТОВ «Торгівельний Двір «УТС»

За результатами діяльності ТОВ «Торгівельний Двір «УТС» прослідковується тенденція до збільшення обсягів імпорту товару з кожної країни, окрім Словаччини в 2016 році у порівнянні з 2015 роком. Найбільш стрімким темпом розвиваються зовнішньоторговельні відносини з Китаєм та Польщею. Для наочності географічну структуру імпорту продукції ТОВ «Торгівельний Двір «УТС» зображено на рис. 2.2.

На підґрунті проведеного аналізу виявлено, що основними товарами, які імпортує ТОВ «Торгівельний Двір «УТС», за всі 3 роки є сода каустична, сода кальцинована та кальцій. Також існує тенденція до збільшення обсягів імпорту

кожного виду продукції, але ТОВ «Торгівельний Двір «УТС» приділяє більше уваги до збільшення обсягів торгівлі основними товарами, ніж додатковими. Це свідчить про певну спеціалізацію діяльності компанії. Найбільш стрімким темпом розвивається імпорту таких товарів, як сода каустична та кальцій. Найменш стрімкими темпами розвивається імпорту хлорного вапна, особливо у 2017 році при порівнянні з 2016 роком.

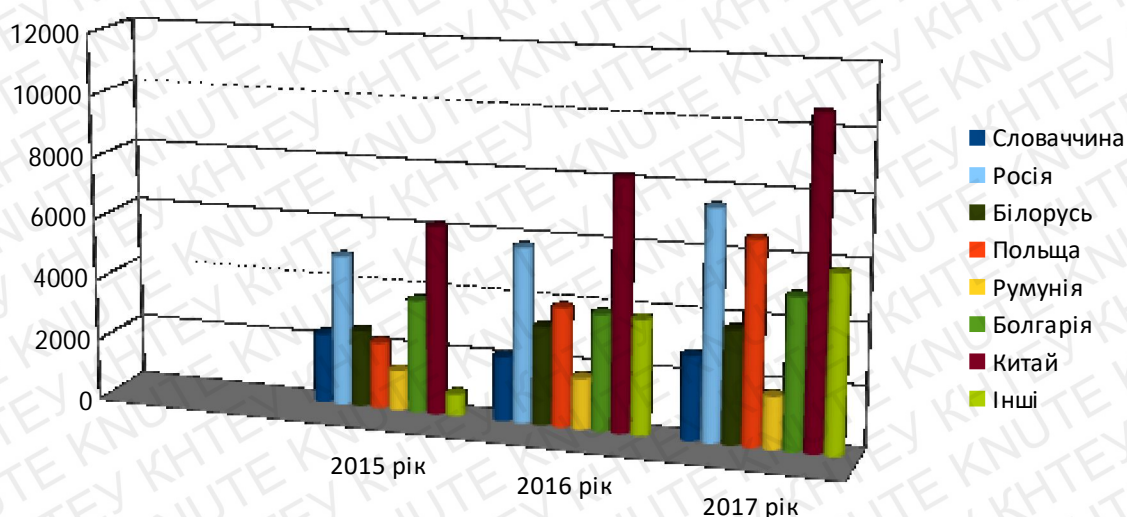

Рис. 2.2. Географічна структура імпорту продукції ТОВ «Торгівельний Двір «УТС» за 2015-2017 рр., тис. грн

Проаналізуємо товарну структуру імпорту ТОВ «Торгівельний Двір «УТС» (табл. 2.10, рис. 2.3).

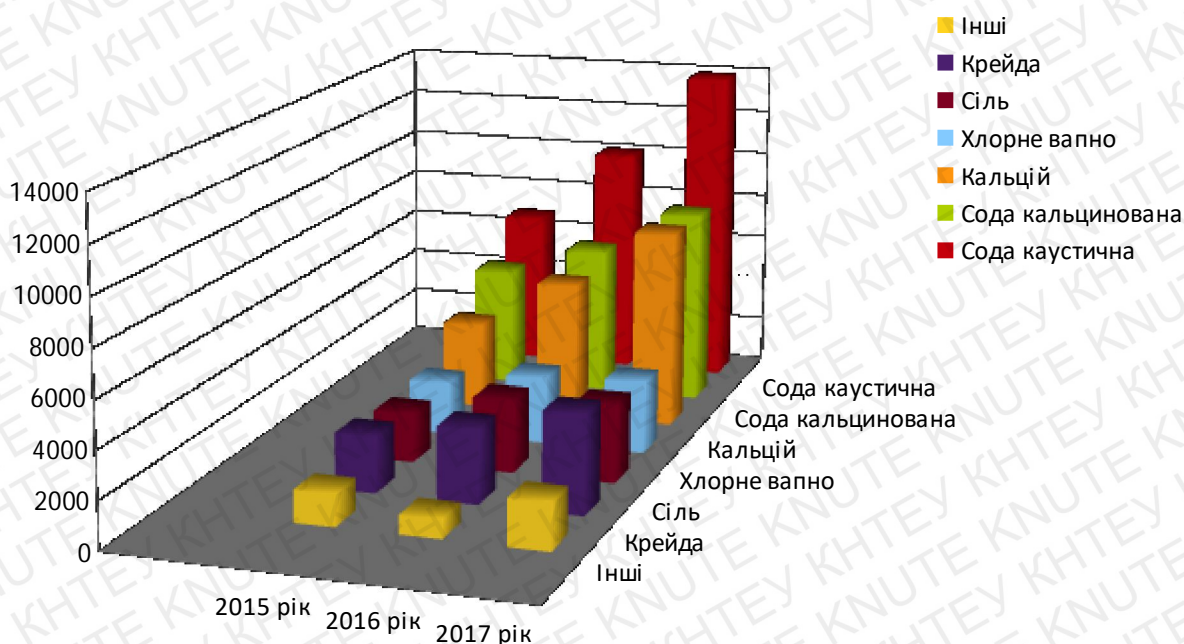
Таблиця 2.10

Товарна структура імпорту ТОВ «Торгівельний Двір «УТС» за 2015-2017 рр.

Товар	Обсяг товару, тис. грн			Абсолютне відхилення, тис. грн	
	2015 рік	2016 рік	2017 рік	2016/2015	2017/2016
Сода каустична	6698,3	10006,4	13874	3308,1(+)	3867,6(+)
Сода	5120	6412,8	8400	1292,8(+)	1987,2(+)

кальцинована

Крейда	2410	3150	4200	740(+)	1050(+)
Кальцій	3700,6	5870	8500	2169,4(+)	2630(+)
Сіль	2100	3100,6	3300,4	1000,6(+)	199,8(+)
Хлорне вапно	2240,5	2870,4	3100,4	629,9(+)	230(+)
Інші	1365,1	813,6	1983,6	551,5(-)	1170(+)
Всього	23634,5	32223,8	43358,4	8589,3(+)	11134,6(+)

Джерело: розраховано автором за даними ТОВ «Торгівельний Двір «УТС»

Рис. 2.3. Товарна структура імпорту продукції ТОВ «Торгівельний Двір «УТС» за 2015-2017 рр., тис. грн

Обсяг закупівлі крейди у 2017 році почав значно зростати. Це свідчить про розширення спеціалізації діяльності ТОВ «Торгівельний Двір «УТС». Але тим самим зменшився обсяг закупівлі солі.

2.3 Аналіз стану економічної безпеки ТОВ «Торгівельний Двір «УТС»

На основі вихідних даних фінансового звіту ТОВ «Торгівельний Двір «УТС» визначимо ймовірність банкрутства підприємства за допомогою моделі Романа Ліса, зазначивши можливі фактори підвищення/зниження ймовірності банкрутства ТОВ «Торгівельний Двір «УТС» (формула 2.1).

Модель Романа Ліса для оцінки фінансового стану:

$$Z=0,063X_1+0,092X_2+0,057X_3+0,001X_4, \quad (2.1)$$

де X_1 - оборотний капітал/сума активів;

X_2 - операційний прибуток/сума активів;

X_3 - нерозподілений прибуток/сума активів;

X_4 - власний капітал/позиковий капітал.

Граничне значення для моделі Романа Ліса дорівнює 0,037 (табл. 2.11).

Таблиця 2.11

Розрахунок інтегрального Z-показника моделі Романа Ліса за 2015-2017 роки

Показники	2015 рік	2016 рік	2017 рік
X_1	$2163,7/2163,7 = 1$	$3138,5/3138,5 = 1$	$4231/4231 = 1$
X_2	$25808,3/2163,7 = 11,93$	$37732,1/3138,5=12,02$	$53219,7/4231 = 12,6$
X_3	$162,8/2163,7 = 0,08$	$642,3/3138,5=0,2$	$688,9/4231 = 0,16$
X_4	$172,8/1329,9 = 0,13$	$652,3/2486,2=0,26$	$698,9/3532,1 = 0,2$
Z	1,17	1,18	1,23

Джерело: розраховано автором за даними ТОВ «Торгівельний Двір «УТС»

$$Z (2015 \text{ рік}) = 0,063*1+0,092*11,93+0,057*0,08+0,001*0,13 = 1,17.$$

$$Z (2016 \text{ рік}) = 0,063*1+0,092*12,02+0,057*0,2+0,001*0,26 = 1,18.$$

$$Z (2017 \text{ рік}) = 0,063*1+0,092*12,6+0,057*0,16+0,001*0,2 = 1,23.$$

За результатами розрахунків виявлено, що фінансовий стан ТОВ

«Торгівельний Двір «УТС» є стабільним, і за досліджувані роки йому не загрозувало банкрутство, адже значення Z є більшим, ніж 0,037. До того ж, прослідковується тенденція до збільшення показника Z , що є свідченням поступового покращення стану економічної безпеки ТОВ «Торгівельний Двір «УТС».

Модель Альтмана - це емпірична формула, одержана на основі багатofакторного статистичного аналізу даних про збанкрутілі підприємства Америки (формула 2.2). З її допомогою прогнозують ймовірність банкрутства підприємства на основі показників ліквідності, фінансової сталості, рентабельності і ринкової активності за такою формулою:

$$Z=0,717X_1+0,847X_2+3,107X_3+0,42X_4+ 0,995X_5, \quad (2.2)$$

де X_1 - власний оборотний капітал/сума активів;

X_2 - нерозподілений прибуток/сума активів;

X_3 __ прибуток до виплати % /сума активів;

X_4 __ власний капітал/зобов'язання;

X_5 — чистий дохід/сума активів.

Граничне значення в моделі Альтмана для фінансово стійких підприємств дорівнює 2,9 (табл. 2.12).

Таблиця 2.12

Розрахунок інтегрального Z -показника моделі Едварда Альтмана за 2015-2017 роки

Показники	2015 рік	2016 рік	2017 рік
X_1	172,8/2163,7 = 0,08	652,3/3138,5 = 0,21	698,9/4231 = 0,17
X_2	162,8/2163,7 = 0,08	642,3/3138,5 = 0,15	688,9/4231 = 0,16
X_3	198,5/2163,7 = 0,09	584,7/3138,5 = 0,19	295,7/4231 = 0,07

X ₄	172,8/1990,9 = 0,09	652,3/2486,2 = 0,26	698,9/3532,1 = 0,2
X ₅	25792,3/2163,7 = 11,9	37727,6/3138,5 = 12,02	53185,3/4231 = 12,6
Z	12,3	12,9	13,1

Джерело: розраховано автором за даними ТОВ «Торгівельний Двір «УТС»

$$Z (2015 \text{ рік}) = 0,717*0,08+0,847*0,08+3,107*0,09+0,42*0,09+0,995*11,9 = 12,3.$$

$$Z (2016 \text{ рік}) = 0,717*0,21+0,847*0,15+3,107*0,19+0,42*0,26+0,995*12,02 = 12,9.$$

$$Z (2017 \text{ рік}) = 0,717*0,17+0,847*0,16+3,107*0,07+0,42*0,2+0,995*12,6 = 13,1.$$

На підґрунті проведеного аналізу виявлено, що вірогідність банкрутства за всі 3 досліджувані роки у ТОВ «Торгівельний Двір «УТС» була дуже низькою, адже значення Z більше 2,9. Тому ТОВ «Торгівельний Двір «УТС» характеризується як фінансово стійке та кредитоспроможне підприємство.

Тепер проаналізуємо економічну безпеку ТОВ «Торгівельний Двір «УТС» за допомогою таких моделей:

1. модель М. Спрінгейта (формула 2.3);
 2. модель Р. Таффлера і Г. Тішоу (формула 2.4);
 3. модель В. Мартиненка (формула 2.5).
1. Модель М. Спрінгейта має вигляд:

$$Z = 1,03 X_1 + 3,07X_2 + 0,66X_3 + 0,4X_4, \quad (2.3)$$

- де
- X₁ – власний оборотний капітал/сума активів;
 - X₂ – прибуток до виплати % /сума активів;
 - X₃ – прибуток до сплати податків/короткострокові зобов'язання;
 - X₄ – чистий дохід/сума активів.

Граничне значення в моделі М. Спрінгейта для фінансово стійких підприємств дорівнює 2,451 (табл. 2.13).

Таблиця 2.13

Розрахунок інтегрального Z-показника моделі М. Спрінгейта за 2015-2017 роки

Показники	2015 рік	2016 рік	2017 рік
X ₁	172,8/2163,7 = 0,08	652,3/3138,5 = 0,21	698,9/4231 = 0,17

Продовження табл. 2.13

Показники	2015 рік	2016 рік	2017 рік
X ₂	198,5/2163,7 = 0,09	584,7/3138,5 = 0,19	295,7/4231 = 0,07
X ₃	198,5/1329,9 = 0,15	584,7/2486,2 = 0,24	295,7/3532,1 = 0,08
X ₄	25792,3/2163,7 = 11,9	37727,6/3138,5 = 12,02	53185,3/4231 = 12,6
Z	5,2	5,8	5,5

Джерело: розраховано автором за даними ТОВ «Торгівельний Двір «УТС»

$$Z (2015 \text{ рік}) = 1,03 \cdot 0,08 + 3,07 \cdot 0,09 + 0,66 \cdot 0,15 + 0,4 \cdot 11,9 = 5,2.$$

$$Z (2016 \text{ рік}) = 1,03 \cdot 0,21 + 3,07 \cdot 0,19 + 0,66 \cdot 0,24 + 0,4 \cdot 12,02 = 5,8.$$

$$Z (2017 \text{ рік}) = 1,03 \cdot 0,17 + 3,07 \cdot 0,07 + 0,66 \cdot 0,08 + 0,4 \cdot 12,6 = 5,5.$$

За результатами розрахунку виявлено, що ТОВ «Торгівельний Двір «УТС» має мінімальну загрозу банкрутства та є фінансово надійним підприємством, адже протягом 3-х досліджуваних років значення Z є більше, ніж 2,451.

2. Модель Р. Таффлера і Г. Тішоу має вигляд:

$$Z = 0,53 X_1 + 0,13 X_2 + 0,18 X_3 + 0,16 X_4, \quad (2.4)$$

де X₁ – операційний прибуток/короткострокові зобов'язання;

X₂ – оборотні активи/загальна сума зобов'язань;

X₃ – короткострокові зобов'язання/загальна вартість активів;

X₄ – виручка від реалізації/загальна вартість активів.

Граничне значення в моделі Р. Таффлера і Г. Тішоу для фінансово стійких підприємств дорівнює 0,3 (табл. 2.14).

Таблиця 2.14

**Розрахунок інтегрального Z-показника моделі Р. Таффлера і Г. Тішоу за
2015-2017 роки**

Показники	2015 рік	2016 рік	2017 рік
X ₁	25808,3/1329,9 = 19,4	37732,1/2486,2 = 15,2	53219,7/3532,1 = 15,1
X ₂	2163,7/1990,9 = 1,09	3138,5/2486,2 = 1,26	4231/3532,1 = 1,2
X ₃	1329,9/2163,7 = 0,61	2486,2/3138,5 = 0,79	3532,1/4231 = 0,8
X ₄	25792,3/2163,7 = 11,9	37727,6/3138,5 = 12,02	53185,3/4231 = 12,6
Z	12,4	10,3	10,3

Джерело: розраховано автором за даними ТОВ «Торгівельний Двір «УТС»

Z (2015 рік) = $0,53 \cdot 19,4 + 0,13 \cdot 1,09 + 0,18 \cdot 0,61 + 0,16 \cdot 11,9 = 12,4$.

Z (2016 рік) = $0,53 \cdot 15,2 + 0,13 \cdot 1,26 + 0,18 \cdot 0,79 + 0,16 \cdot 12,02 = 10,3$.

Z (2017 рік) = $0,53 \cdot 15,1 + 0,13 \cdot 1,2 + 0,18 \cdot 0,8 + 0,16 \cdot 12,6 = 10,3$.

За результатами розрахунку можна зробити висновок, що ТОВ «Торгівельний Двір «УТС» має непогані довгосрокові перспективи, адже значення Z більше 0,3. До того ж значення Z є стабільним, тому банкрутство підприємству не загрожує.

3. Модель В. Мартиненка.

Для підприємств України найкраще підходить методика Мартиненка, яка на даний момент є найбільш адаптованою до сучасних умов та детальніше описує стан підприємства і його роботу. Модель В. Мартиненка має вигляд:

$$K_{\text{ім.б.}} = K_{\text{пл}} + 2,5K_{\text{ал}} + 2,86K_{\text{мвк}} + 2K_{\text{мвпр}} + 3,33K_{\text{рпр}}, \quad (2.5)$$

де $K_{\text{ім.б.}}$ - коефіцієнт ймовірності настання банкрутства;

$K_{\text{пл}}$ – коефіцієнт поточної ліквідності (див. табл. 2.6);

$K_{\text{ал}}$ – коефіцієнт абсолютної ліквідності (див. табл. 2.6);

$K_{\text{мвк}}$ – коефіцієнт маневренності власних коштів;

$K_{\text{мвпр}}$ – коефіцієнт майна виробничого призначення;

$K_{\text{рпр}}$ – коефіцієнт рентабельності продукції (див. табл. 2.3).

Граничне значення в моделі В. Мартиненка для підприємств високого рівня життєздатності дорівнює 5,01 (табл. 2.15).

Таблиця 2.15

**Основні показники прогнозування банкрутства на основі моделі В.
Мартиненка за 2015-2017 роки**

Показники	2015 рік	2016 рік	2017 рік
$K_{\text{пл}}$	1,63	1,26	1,2
$K_{\text{ал}}$	0,07	0,1	0,02
$K_{\text{мвк}}$	$2163,7/172,8 = 12,5$	$3138,5/652,3 = 4,8$	$4231/698,9 = 6,05$
$K_{\text{мвпр}}$	$1371/2163,7 = 0,63$	$1172,1/3138,5 = 0,37$	$3005,3/4231 = 0,71$
$K_{\text{рпр}}$	4,49	5,39	4,92
$K_{\text{ім.б.}}$	53,8	33,9	36,4

Джерело: розраховано автором за даними ТОВ «Торгівельний Двір «УТС»

$K_{\text{ім.б.}}$ (2015 рік) = $1,63+2,5*0,07+2,86*12,5+2*0,63+3,33*4,49 = 53,8$.

$K_{\text{ім.б.}}$ (2016 рік) = $1,26+2,5*0,1+2,86*4,8+2*0,37+3,33*5,39 = 33,9$.

$K_{\text{ім.б.}}$ (2017 рік) = $1,2+2,5*0,02+2,86*6,05+2*0,71+3,33*4,92 = 36,4$.

Отже, проаналізувавши ймовірність настання банкрутства за методикою Мартиненка, можна сказати, що даний показник суттєво не змінюється протягом досліджуваних періодів. Спостерігається тенденція до погіршення фінансового стану, але поки що ймовірність банкрутства є дуже низькою ($K_{\text{ім.б.}}$ - більше 5,01). Це пов'язано з невеликим рівнем поточних зобов'язань ТОВ «Торгівельний Двір «УТС» та збільшенням загальної вартості його поточних активів.

Також скористаємось моделлю розрахунку інтегрального показника боржника-юридичної особи для малого підприємства (формула 2.6). ТОВ «Торгівельний Двір «УТС» спеціалізується на оптовій торгівлі, тому знадобиться формула, яка відноситься саме до цієї групи видів економічної діяльності:

$$Z = 2,427 + 0,49X_{11} + 0,717X_8 + 0,393X_6 + 0,637X_3 + 0,38X_5 \quad (2.6)$$

Розрахуємо показники за 2015 рік:

1. Показник покриття боргу операційним прибутком: $25792,3/1990,9 * 100\% = 1295,5\%$, тому $X_{11} = 1,466$.
2. Показник оборотності активів: $2163,7/25792,3 * 100\% = 8,39\%$, тому $X_8 = 0,694$.
3. Показник покриття капіталом боргу: $172,8/1990,9 * 100\% = 8,68\%$, тому $X_6 = -0,227$.
4. Показник покриття фінансових витрат за результатами операційної діяльності: $25792,3/25609,8 * 100\% = 100,7\%$ тому $X_3 = -0,788$.
5. Показник маневренності робочого капіталу: $2163,7/2163,7 * 100\% = 100\%$, тому $X_5 = 0,338$.

Розрахуємо показники за 2016 рік:

1. Показник покриття боргу операційним прибутком: $37727,6/2486,2 * 100\% = 1517,5\%$, тому $X_{11} = 1,466$.
2. Показник оборотності активів: $3138,5/37727,6 * 100\% = 8,32\%$, тому $X_8 = 0,694$.

3. Показник покриття капіталом боргу: $652,3/2486,2*100\% = 26,2\%$, тому $X_6 = -0,227$.

4. Показник покриття фінансових витрат за результатами операційної діяльності: $37727,6/37147,4*100\% = 101,6\%$ тому $X_3 = -0,788$.

5. Показник маневренності робочого капіталу: $3138,5/3138,5*100\% = 100\%$, тому $X_5 = 0,338$.

Розрахуємо показники за 2017 рік:

1. Показник покриття боргу операційним прибутком: $53185,3/3532,1*100\% = 1505,8\%$, тому $X_{11} = 1,466$.

2. Показник оборотності активів: $4231/53185,3*100\% = 7,96\%$, тому $X_8 = 0,694$.

3. Показник покриття капіталом боргу: $698,9/3532,1*100\% = 19,8\%$, тому $X_6 = -0,227$.

4. Показник покриття фінансових витрат за результатами операційної діяльності: $53185,3/52924*100\% = 100,5\%$ тому $X_3 = -0,788$.

5. Показник маневренності робочого капіталу: $4231/4231*100\% = 100\%$, тому $X_5 = 0,338$.

Z (2015, 2016, 2017 роки) = $2,427 + 0,49*1,466 + 0,717*0,694 - 0,393*0,227 - 0,637*0,788 + 0,38*0,338 = 3,2$ — цей інтегральний показник входить до діапазону 4 класу.

Це свідчить про те, що фінансовий стан ТОВ «Торгівельний Двір «УТС» протягом 2015 — 2017 років був незадовільним: сукупний розмір внесків боржника на погашення боргу не перевищував 80% обсягу сукупного чистого доходу за відповідний період. Зростання обсягу зобов'язань свідчить про високу ймовірність несвоєчасного або в неповній сумі погашення боргу. Кількість календарних днів прострочення погашення боргу становило від 61 до 90 днів. Проте коефіцієнти, що характеризують поточну платоспроможність ТОВ «Торгівельний Двір «УТС» і його фінансові можливості виконати зобов'язання за кредитом, є несуттєво нижчими, ніж їх оптимальні значення.

Висновки до розділу 2

За результатами проведеного дослідження виявлено, що ТОВ «Торгівельний Двір «УТС» є суб'єктом малого підприємництва. Компанія спеціалізується на поставках широкого спектру хімічної продукції вітчизняним виробникам та споживачам різних галузей. Компанія співпрацює з найбільш успішними та провідними підприємствами української промисловості, а також має відповідним чином обладнані складські приміщення в найбільших містах по всій території України, що дозволяє клієнтам ТОВ «Торгівельний Двір «УТС» отримувати замовлену продукцію на умовах самовивозу, а також своєчасно доставляти її безпосередньо споживачам.

На підґрунті проведеного аналізу основних показників діяльності ТОВ «Торгівельний Двір «УТС» виявлено, що отримані значення показників рентабельності та ділової активності компанії входять до нормативних. Це свідчить про ефективність діяльності підприємства та його конкурентоспроможність. Однак в той же час прослідковується тенденція до зменшення обсягу збуту товару при відносно стабільному рівні оборотних активів. Також поступово збільшується період погашення дебіторської заборгованості. Це в майбутньому може призвести до несвоечасної сплати покупцями ТОВ «Торгівельний Двір «УТС» коштів за товари, продані в кредит. Розраховані показники ліквідності свідчать як про позитивні, так і негативні тенденції в діяльності ТОВ «Торгівельний Двір «УТС». Насамперед, загальний коефіцієнт покриття протягом всіх 3-х досліджуваних років має значення нижче нормативного. Тобто обсяг поточних зобов'язань за кредитами і розрахунками підприємства ТОВ «Торгівельний Двір «УТС» не може погашатись за рахунок всіх мобілізованих оборотних активів. Коефіцієнт покриття боргу є нижчим за норму. Тому в майбутньому існує загроза банкрутства у ТОВ «Торгівельний Двір «УТС». Проте короткострокові зобов'язання ТОВ «Торгівельний Двір «УТС»

можуть бути погашені за рахунок грошових коштів, а також дебіторською заборгованістю.

ТОВ «Торгівельний Двір «УТС» є багаторічним членом Торгово-промислової палати України. ТОВ «Торгівельний Двір «УТС» закупає хімічну продукцію в більше, ніж 10-ти країнах світу. До таких країн-експортерів відносяться: Росія, Польща, Словаччина, Румунія, Китай, Болгарія, Туреччина, Нідерланди, Білорусь, Ізраїль, Китай. За результатами діяльності ТОВ «Торгівельний Двір «УТС» прослідковується тенденція до збільшення обсягів імпорту товару з кожної країни, окрім Словаччини в 2016 році у порівнянні з 2015 роком. Найбільш стрімким темпом розвиваються зовнішньоторговельні відносини з Китаєм та Польщею. На підґрунті проведеного аналізу виявлено, що основними товарами, які імпортує ТОВ «Торгівельний Двір «УТС», є сода каустична, сода кальцинована та кальцій. Також існує тенденція до збільшення обсягів імпорту кожного виду продукції.

За результатами аналізу стану економічної безпеки ТОВ «Торгівельний Двір «УТС» за методиками різних вчених виявлено, що фінансовий стан ТОВ «Торгівельний Двір «УТС» є стабільним, і за досліджувані роки йому не загрозувало банкрутство. ТОВ «Торгівельний Двір «УТС» характеризується як фінансово стійке та кредитоспроможне підприємство. А за моделлю розрахунку інтегрального показника боржника-юридичної особи для малого підприємства виявлено, що фінансовий стан ТОВ «Торгівельний Двір «УТС» протягом 2015 — 2017 років був незадовільним. Зростання обсягу зобов'язань свідчить про високу ймовірність несвоєчасного або в неповній сумі погашення боргу. Проте коефіцієнти, що характеризують поточну платоспроможність ТОВ «Торгівельний Двір «УТС» і його фінансові можливості виконати зобов'язання за кредитом, є несуттєво нижчими, ніж їх оптимальні значення.

РОЗДІЛ 3

НАПРЯМИ ВДОСКОНАЛЕННЯ МОДЕЛІ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ТОВ «ТОРГІВЕЛЬНИЙ ДВІР «УТС» ЯК СУБ'ЄКТА МІЖНАРОДНОГО БІЗНЕСУ

3.1 Імплементация зарубіжного досвіду щодо формування економічної безпеки підприємств-суб'єктів міжнародного бізнесу

Для політики розвинутих країн характерна розробка стратегічних планових документів щодо зміцнення безпеки підприємств та країни в цілому. При цьому суб'єкти підприємницької діяльності мають важливу місію у економічній та соціальній діяльності країни, а рівень їх захищеності, безпосередньо, залежить від впливів чинників зовнішнього середовища. Розуміючи важливість результатів діяльності підприємства та їх рівень економічної безпеки більшість економічно розвинутих країн світу за останні роки зняли переважну більшість адміністративно-законодавчих обмежень та створили сприятливі фінансово-економічні умови діяльності, а також запровадили ряд податкових стимулів [4, с. 19].

Отже, враховуючи міжнародний досвід, зробимо аналіз особливостей забезпечення економічної безпеки підприємств на макро- та макрорівнях в найбільш економічно розвинутих країнах (див. табл. 3.1).

Таким чином, підприємства в силу своїх власних національних, релігійних,

культурних факторів, мають свої специфічні засоби досягнення економічної безпеки підприємства. Спільним у них є те, що вони діють на базі постулатів: наукові знання є ключем в майбутнє; технології є двигуном розвитку економічної безпеки підприємств; відповідальність керівників компаній полягає у заохоченні розвитку технологій та науки [2; 4].

Таблиця 3.1

Особливості забезпечення економічної безпеки підприємств у розвинених країнах

Країна	Окремі заходи з економічної безпеки підприємств	
	на макрорівні	на мікрорівні
Німеччина	- урядом створені національні спецслужби для контролю за ситуацією на економічно важливих об'єктах країни - чинне законодавство щодо збереження та нерозголошення комерційної таємниці ставить в обов'язок кожної особи, якій вона стала відомою в силу її службового становища чи трудових відносин; - населення своїм громадянським обов'язком вважає поінформувати відповідні органи про правопорушення і отримують за це належну грошову винагороду.	- контрольно розвідувальні підрозділи, які у взаємодії з приватними охоронно-детективними агентствами виконують функції безпеки як щодо фірми, так і щодо її керівництва й окремих працівників і клієнтів; - приватні агентства допомагають в отриманні оперативнозначущої інформації про вчинені чи ті, що плануються, правопорушення як на фірмі, так і на загальнодержавному рівні; - співробітники спецслужб і детективних агентств здійснюють постійний моніторинг ситуації на спільних підприємствах і вивчають поведінку іноземних громадян щодо дотримання ними вимог закону та інтересів бізнесу
Франція	- державні органи співпрацюючи з приватними правоохоронцями, спрямовують свої зусилля на боротьбу зі зловживаннями торговою маркою, виявлення фактів недобросовісної конкуренції, на промислове шпигунство та контршпигунство, а також заходи безпеки в банківській системі; - у сфері безпеки персональних комп'ютерів і боротьби з комп'ютерною злочинністю діють десятки правових актів, які детально регулюють статус суб'єктів інформаційної діяльності, режим	- власники промислово-торгівельних та фінансово-кредитних установ формують системи безпеки через створення власних або залучення підприємницьких детективно-охоронних агентств; - комплектування штату приватних агентств особами з числа громадян Франції або ж Євросоюзу, що унеможливило здійснення розвідувальних заходів представниками інших країн. - на спеціалістів служб безпеки покладено перевірка та відбір персоналу, що приймається на роботу, збирання відомостей про родинні, дружні та інші зв'язки працівників, контроль за звільненим персоналом, особливо, якщо

інформаційного обміну і підключення до загальних інформаційних систем, автоматизованих банків даних; - високий рівень технічної оснащеності дозволяє систематично виявляти акти промислового шпигунства відносно компаній – іноземних конкурентів французьких фірм.

він має доступ до конфіденційних відомостей; - працівники служб безпеки проводять моніторинг міри ризику інформаційної діяльності насамперед там, де існує небезпека несанкціонованого проникнення в масиви даних; - визначення та перевірку осіб, що мають можливість такого доступу, об'єкти їх впливу і використовувані при цьому методи, а також розробляють способи протидії загроз і небезпек.

Продовження табл. 3.1

Країна	Окремі заходи з економічної безпеки підприємств	
	на макрорівні	на мікрорівні
Японія	<p>- об'єднання Торгово-промислової палати та асоціації корпоративних керівників у формуванні економічної безпеки бізнесу; - держава враховує інтереси бізнесу і намагається передбачити ймовірні відповідні заходи урядів конкурентів і реакцію як своїх, так і закордонних ТНК, на ті чи інші кроки; - економічна розвідка заснована на ефективному розподілі ролей між великим числом організацій орієнтованих на експорт; - підтримка державними органами узгоджених дій між усіма суб'єктами ринку, що дозволяє зберігати високий рівень економічної безпеки.</p>	<p>- відсутність законів, які передбачають відповідальність за розголошення комерційної таємниці, що пов'язано з вихованням у співробітників почуття патерналізму, коли вони вважають себе членами однієї сім'ї; - на департаменти кадрів, наявних у кожній японській фірмі, покладається контроль за неухильним дотриманням режиму секретності, який ґрунтується на кодексі поведінки службовців; - забороняють передавати стороннім особам відомості, що містять комерційну таємницю; укладати угоди, які можуть підірвати довіру до компанії з боку клієнтів; - влаштовуватися без дозволу керівництва на роботу за сумісництвом; навмисне наносити економічний збиток; давати і отримувати хабарі.</p>
США	<p>- широкомасштабна система державної підтримки безпеки бізнесу; - за підтримки держави понад 500 корпорацій регулярно обмінюються інформацією з найбільш актуальних питань національної та економічної безпеки; - держава забезпечує захист секретної інформації на базі жорстких стандартів, вимог і процедур по захисту цінної науково-технічної, технологічної та комерційної інформації приватного сектора; - мікроекономічна розвідка ведеться державними службами в інтересах</p>	<p>- найбільшим попитом користуються програми профілактики і боротьби з економічними злочинами у взаємодії правоохоронних органів країни з державними та приватними установами охоронних і детективних бюро; - характерною особливістю американського бізнесу є тенденція безконфліктного вирішення проблем у сфері економічної безпеки; - якщо фірма має місячний дохід понад 10 тис. доларів, а штат фірми перевищує три людини, то один із співробітників зобов'язаний займатися, крім усього іншого, питаннями безпеки; - майбутні співробітники служби безпеки, зазвичай одержують 8-годинний тренінг до</p>

американських корпорацій і в їх боротьбі з іноземними конкурентами; - користуючись можливостями спецслужб, корпорації отримують високі конкурентні переваги.

початку виконання своїх обов'язків і 40-годинний тренінг протягом 9 перших днів роботи; - конфіденційна інформація розбивається на блоки, кожному блоку присвоюється свій код, а для кожного співробітника розробляється картка-припис з переліком тих кодів, з яких він може отримати інформацію, необхідну для нормального виконання його посадових обов'язків.

Джерело: згруповано автором за [26]

Багато країн головну увагу концентрують на розробці теоретико-прикладних засад підвищення економічної безпеки підприємства та формуванню засад сприятливого середовища діяльності. Найбільших результатів в цій сфері вдалось досягти підприємствам з США, Японії, Німеччини.

Дослідивши передовий світовий досвід розвинутих країн світу відносно організації економічної безпеки підприємств, можна стверджувати, що найефективнішими інструментами забезпечення економічної безпеки підприємств є удосконалення законодавчої бази, здійснення постійних заходів з профілактики загроз, проведення політики ефективного використання персоналу, використання інновацій у всіх напрямках економічної діяльності підприємства. Системи забезпечення інформаційної безпеки розвинених країн можуть слугувати моделями для створення такої в Україні. Причому, створення системи безпеки та вдосконалення законодавства в сфері інформаційної безпеки стає все більш актуальною. Особливо актуальна ця проблема для населення, що все більш активно бере участь в процесах комп'ютеризації, в системах та мережах Інтернету і як користувача, і як активного учасника в обміні інформацією.

Встановлення правових основ захисту комерційної таємниці та іншої конфіденційної інформації, що має комерційну цінність, є важливим елементом юридичного забезпечення підприємницької діяльності. У більшості економічно розвинених країн законодавство, що регулює правовий режим комерційної таємниці та встановлює відповідальність за її неправомірне використання, являє собою досить розвинений нормативний масив, формування якого здійснюється як

на основі національних правових традицій, так і у відповідності з сучасними стандартами міжнародної торгівлі [5–9].

Вивчення досвіду економічного господарювання розвинутих країн світу доводить загальновизнаний факт, що саме технологічна революція є одним з тих факторів, які забезпечили цим країнам стабільний розвиток. В умовах глобальної конкуренції інноваційний фактор визначає парадигму економічного розвитку і сутність поняття економічної безпеки. Економічна безпека – це сукупність умов, при яких зберігається здатність генерувати інноваційні зрушення в економіці з метою забезпечення і захисту стабільного економічного розвитку, протистояння зовнішнім економічним загрозам.

Якісне зростання економіки забезпечується: великими структурними зрушеннями та становленням інтенсивної моделі економічного росту при послідовному збільшенні частки наукомістких галузей промисловості, оновлення виробничої бази за рахунок застосування ресурсі – і енергозберігаючої технології, розвитком електроніки та її впровадженням у всі виробничі і невиробничі процеси (електронізація та комп'ютеризація економіки), революційними змінами в комунікаційних системах і переходом до моделі інформаційного суспільства.

У розвинених країнах сучасні технології виробництва будь-якої продукції, в тому числі і будівельної, змінили свою сутність: стало вигідніше збільшувати обсяги виробництва, а обсяги надання послуг виробничого і невиробничого характеру, революційно зросла продуктивність праці, підвищилися кваліфікаційні вимоги до робочої сили. З точки зору перспективи економічного розвитку опосередкованою вигодою від інноваційної діяльності стає створення робочих місць на нових виробництвах (підприємствах) в результаті комерціалізації технологій (створення комерційного продукту) і отримання значної кількості патентів представниками традиційних виробничих галузей промисловості в протигагу галузях високих технологій (аерокосмічної промисловості, комп'ютерної та офісної техніки, зв'язку, фармацевтичної промисловості) [10].

Одним з пріоритетних напрямків у діяльності іноземних спецслужб стало

проведення економічної розвідки, під якою в широкому розумінні мається на увазі комплексне сприяння спеціальними силами і засобами зовнішньоекономічного курсу держави і комерційної діяльності приватноправових кіл. Одночасно з проведенням економічної розвідки спецслужби здійснюють заходи з протидії аналогічних дій з боку інших іноземних держав, в тому числі спрямовуються у сферу приватного бізнесу [38]. Такий збіг інтересів держави і приватного сектора створює сприятливі умови для активного використання спецслужбами служб безпеки фірм, приватних розшукових та охоронних агентів для вирішення наступних завдань:

- вивчення конкретних осіб з числа співробітників іноземних фірм, що виходять на місцевий ринок, у відношенні яких є дані про їх належність іноземним спецслужбам;
- створення умов для проведення спецслужбами активних заходів з позицій приватних фірм;
- здійснення контрольних розвідувальних заходів щодо виявлення агентури і розвідників іноземних спецслужб на каналах зовнішньоекономічних зв'язків.

Для цього, наприклад, у навчальних закладах, в яких ведеться підготовка фахівців для служб безпеки банків, фірм, підприємств, у разі виходу їх на зовнішньоекономічні організації, слухачів в обов'язковому порядку знайомлять з особливостями діяльності відповідних розвідувальних служб, навчають прийомам виявлення їх агентів [42].

Держави прагнуть захистити цінну науково-технічну та іншу інформацію від іноземних конкурентів і регламентувати форми та методи захисту цінної інформації приватного сектора. При цьому слід мати на увазі, що у сфері інформаційної безпеки інтереси бізнесу і держави, як і в інших сферах збігаються. І державні, і приватні органи, служби та організації доповнюють один одного в цілях захисту національних інтересів з метою посилення геополітичного становища і авторитету держави, а також підвищення якості життя населення.

Проведення кадрової політики в галузі захисту комерційної таємниці має важливе, вирішальне значення при удосконаленні економічної безпеки підприємства. Вміння правильно керувати співробітниками, підбирати кваліфіковано кадри, забезпечити захист інформації цінується дуже високо. Важливе значення має психологічний аспект. Вже при прийомі співробітника служби економічної безпеки необхідно досконально вивчити його характер, оточення, минуле, сім'ю. Крім простого анкетування, проводиться ряд тестів на професійну придатність, визначаються позитивні і негативні риси характеру, іноді проводиться навіть графологічна експертиза. Таким чином, можливість попадання в службу економічної безпеки осіб, невідповідних даної професії практично виключається зовсім.

Великий вплив на працівника має матеріальне забезпечення. За гарної зарплати працівників на підприємстві існує менша ймовірність розкрадання інформації, що представляє цінність для конкурентів. Важливим аспектом є моральний вплив на співробітників.

Також держава повинна активізувати створення незалежних засобів масової інформації, які бережуть власну репутацію та надають достовірну інформацію, що дозволить компаніям уникнути багатьох неприємностей і забезпечити належний рівень власної економічної безпеки.

З метою підвищення ефективності економічної безпеки підприємств державі доцільно сприяти і підтримувати взаємодію між державними правоохоронними органами та приватними охоронними структурами і розглядати їх як партнерів у боротьбі з економічною злочинністю. Створення на їх базі штабних підрозділів з заміщенням певних посад чинним резервом відповідних правоохоронних органів по зв'язку дозволило б забезпечити відповідний рівень захисту інформації при проведенні спільних заходів.

Враховуючи, що служби економічної безпеки підприємств поповнюються в основному за рахунок звільнених у відставку або у запас співробітників спецслужб і правоохоронних органів, відомств, де вони працювали, держава

зобов'язана піклуватися про їх подальше працевлаштування. Полегшити процес адаптації до нових умов, дати відчутти, що відомство, якому вони чесно прослужили багато років, це гарантія того, що кращі її кадри завжди будуть носіями загальнонаціональних інтересів. Саме таку політику проводять державні органи індустріально розвинутих країн, де ветерани спецслужб продовжують перебувати під їх опікою, де створюються найбільш сприятливі умови для їх об'єднання і вони залишаються на службі інтересів держави.

З метою створення сприятливих умов для розвитку структур безпеки підприємництва та створення ефективних механізмів взаємодії з ними з боку органів державної влади і управління доцільно на законодавчому рівні стимулювати процес формування недержавної системи безпеки. Коректне і найбільш повне втілення в життя практики вироблення законодавчої основи регулювання відносин у сфері безпеки підприємницької діяльності вимагає обов'язкової участі у цьому процесі підприємницьких служб як основного замовника цього виду діяльності на ринку товарів і послуг.

3.2 Географічна диверсифікація імпорту як запорука зовнішньоторговельної безпеки ТОВ «Торгівельний двір «УТС»

На підґрунті проведеного дослідження товарної структури імпорту ТОВ «Торгівельний Двір «УТС» виявлено, що одним з основних товарів, який імпортує ТОВ «Торгівельний Двір «УТС», є кальцій хлористий. До того ж його імпорт розвивається більш стрімким темпом, аніж імпорт інших товарів. Тому буде доречним приділити особливу увагу саме цьому товару, адже він є запорукою подальшого розвитку зовнішньоторговельної діяльності ТОВ «Торгівельний Двір «УТС».

Розглянемо п'ятірку основних країн-експортерів кальцію хлористого у світі (табл. 3.2):

Таблиця 3.2

Основні країни-експортери кальцію хлористого у світі

Країна	2017 рік		Приріст в обсягах експорту за останні 5 років (2013-2017 рр.), %
	Обсяг експорту, тис. дол.	Ціна за 1т, \$	
США	11,528,124	250	-7
Китай	10,433,675	165	1
Південна Корея	7,204,058	190	3
Японія	6,799,589	190	1

Продовження табл. 3.2

Країна	2017 рік		Приріст в обсягах експорту за останні 5 років (2013-2017 рр.), %
	Обсяг експорту, тис. дол.	Ціна за 1т, \$	
Німеччина	7,173,121	200	-5

Джерело: згруповано автором за даними <https://www.trademap.org>

Як бачимо з таблиці, США та Китай є лідарами експорту кальцію хлористого у світі. Майже однакові позиції слідом за ними займають Південна Корея та Німеччина. І замикає п'ятірку світових експортерів кальцію хлористого Японія.

Проаналізувавши динаміку обсягів експорту кальцію хлористого за останні 5 років, можна зробити висновок, що перше місце за приростом в обсягах експорту займає Південна Корея. Друге місце поділили між собою Китай та Японія. Дивлячись на динаміку світового експорту кальцію хлористого, в США та Німеччині помітне зменшення обсягів експорту товару за 5 років на 7% та 5% відповідно.

Найдешевший кальцій хлористий — у Китаї, а найдорожчий — у США та Німеччині. До середньої цінової категорії відносно досліджуваного товару відносяться Південна Корея та Японія.

Аналогічно розглянемо п'ятірку основних українських країн-експортерів кальцію хлористого (табл. 3.3).

Проаналізувавши дані таблиці, можна сказати, що основним українським експортером кальцію хлористого є Росія. Також в трійку лідерів входять такі

країни, як Польща та Китай. З Німеччини та Казахстану закупається відносно невеликий обсяг кальцію хлористого в Україну.

Як відомо, Росія, Польща та Китай вже є зовнішньоторговельними партнерами для ТОВ «Торгівельний Двір «УТС».

Проаналізувавши динаміку обсягів експорту кальцію хлористого за останні 5 років, можна зробити висновок, що перше місце за приростом в обсягах експорту займає Польща. Друге та третє місце за Росією та Німеччиною відповідно. Дивлячись на динаміку експорту кальцію хлористого в Україну, в Китаї та Казахстані помітне зменшення обсягів експорту товару за 5 років на 9% та 15% відповідно.

Таблиця 3.3

Основні українські країни-експортери кальцію хлористого

Країна	2017 рік		Приріст в обсягах експорту за останні 5 років (2013-2017 рр.), %
	Обсяг експорту, тис. дол.	Ціна за 1т, \$	
Росія	202,823	195	7
Польща	34,160	195	16
Китай	30,232	165	-9
Німеччина	19,101	200	5
Казахстан	9,066	180	-15

Джерело: згруповано автором за даними <https://www.trademap.org>

Найдешевший кальцій хлористий — у Китаї, а найдорожчий — у Німеччині. До середньої цінової категорії відносно досліджуваного товару відносяться Польща, Росія та Казахстан.

Розглянувши можливість географічної диверсифікації імпорту кальцію хлористого, доречно вивчити ставки ввізного мита для заданого товару (табл. 3.4):

Таблиця 3.4

Ставки ввізного мита на кальцій хлористий в Україні

Країна-експортер	Ставка мита	Підстава	Термін дії
------------------	-------------	----------	------------

Росія	5,00%	Закон України ВР № 584-VII від 19.09.2013 Про Митний тариф України	3 01.01.2014
Китай	5,00%	Закон України ВР № 584-VII від 19.09.2013 Про Митний тариф України	3 01.01.2014
Нідерланди	1,30%	Міждержавна угода від 27.06.2014 Лист ДФСУ № 21/99-99-25-02-02-18 від 06.01.2016 Про графіки зниження ввізних мит України	3 01.01.2018 до 31.12.2018

Продовження табл. 3.4

Країна-експортер	Ставка мита	Підстава	Термін дії
Польща	1,30%	Міждержавна угода від 27.06.2014 Лист ДФСУ № 21/99-99-25-02-02-18 від 06.01.2016 Про графіки зниження ввізних мит України	3 01.01.2018 до 31.12.2018
Німеччина	1,30%	Міждержавна угода від 27.06.2014 Лист ДФСУ № 21/99-99-25-02-02-18 від 06.01.2016 Про графіки зниження ввізних мит України	3 01.01.2018 до 31.12.2018
Казахстан	5,00%	Закон України ВР № 584-VII від 19.09.2013 Про Митний тариф України	3 01.01.2014

Джерело: згруповано автором за даними <https://qdprou.com.ua>

Найбільшою ставка ввізного мита буде для Росії, Китаю та Казахстану — 5%.
Найменшою ставка ввізного мита буде для країн-членів Європейського союзу: Нідерланди, Польща та Німеччина — 1,3% (дод. Г).

Для розрахунку імпоротної ціни контракту скористаємось умовами імпорту кальцію хлористого в Україну (табл. 3.5):

Таблиця 3.5

Умови поставки кальцію хлористого в Україну

Країна-експортер	Ціна за 1 т., \$	Умови поставки	Витрати на транспортування по території України
Росія	195	DAF Київ	Транспортування = 200 євро

Китай	165	CIF Одеса	Транспортування = 290 євро
Нідерланди	205	DAT Київ	Транспортування = 250 євро. Розвантаження на термінали = 100 євро
Польща	195	DAP Київ	Транспортування = 250 євро
Німеччина	200	CPT Київ	Страховання = 2000\$. Транспортування = 200 євро
Казахстан	180	CIP Київ	Транспортування = 200 євро

Джерело: згруповано автором за даними <https://www.trademar.org>

Розрахуємо імпорتنу ціну контракту за умови поставки з Росії 100 тон кальцію хлористого по ціні 180\$ за тону.

За домовленістю поставка буде відбуватись на умові DAP Київ автомобільним транспортом.

Фактурна вартість = $195\$ \cdot 100 \text{ тон} = 19500\$$.

Митна вартість (1 євро = 1,15\$) = $19500\$ - 200 \text{ євро} = 19300\$$.

Мито = $19300\$ \cdot 5\% = 965\$$.

ПДВ = $(19300\$ + 965\$) \cdot 20\% = 4053\$$.

Імпортна ціна контракту (ІЦК) = $19300\$ + 965\$ + 4053\$ = 24318\$$.

Розрахуємо імпорتنу ціну контракту за умови поставки з Китаю 100 тон кальцію хлористого по ціні 165\$ за тону.

За домовленістю поставка буде відбуватись на умові CIF Одеса (доставка товару з Одеси до Києва відбуватиметься автомобільним транспортом).

Фактурна вартість = $165\$ \cdot 100 \text{ тон} = 16500\$$.

Митна вартість = 16500\$.

Мито = $16500\$ \cdot 5\% = 825\$$.

ПДВ = $(16500\$ + 825\$) \cdot 20\% = 3465\$$.

Імпортна ціна контракту (ІЦК) (1 євро = 1,15\$) = $16500\$ + 825\$ + 3465\$ + 290 \text{ євро} = 21123,5\$$.

Розрахуємо імпорتنу ціну контракту за умови поставки з Нідерландів 100 тон кальцію хлористого по ціні 205\$ за тону.

За домовленістю поставка буде відбуватись на умові DAT Київ автомобільним

транспортом.

Фактурна вартість = $205\$ \cdot 100 \text{ тон} = 20500\$$.

Митна вартість (1 євро = 1,15\$) = $20500\$ - 250 \text{ євро} - 100 \text{ євро} = 20097,5\$$.

Мито = $20097,5\$ \cdot 1,3\% = 261,3\$$.

ПДВ = $(20500\$ + 261,3\$) \cdot 20\% = 4152,3\$$.

Імпортна ціна контракту (ІЦК) = $20097,5\$ + 261,3\$ + 4152,3\$ = 24511,1\$$.

Розрахуємо імпортну ціну контракту за умови поставки з Польщі 100 тон кальцію хлористого по ціні 195\$ за тону.

За домовленістю поставка буде відбуватись на умові DAP Київ автомобільним транспортом.

Фактурна вартість = $195\$ \cdot 100 \text{ тон} = 19500\$$.

Митна вартість (1 євро = 1,15\$) = $19500\$ - 250 \text{ євро} = 19212,5\$$.

Мито = $19212,5\$ \cdot 1,3\% = 249,8\$$.

ПДВ = $(19500\$ + 249,8\$) \cdot 20\% = 3950\$$.

Імпортна ціна контракту (ІЦК) = $19212,5\$ + 249,8\$ + 3950\$ = 23412,3\$$.

Розрахуємо імпортну ціну контракту за умови поставки з Німеччини 100 тон кальцію хлористого по ціні 200\$ за тону.

За домовленістю поставка буде відбуватись на умові CPT Київ автомобільним транспортом.

Фактурна вартість = $200\$ \cdot 100 \text{ тон} = 20000\$$.

Митна вартість (1 євро = 1,15\$) = $20000\$ + 2000\$ - 200 \text{ євро} = 21770\$$.

Мито = $21770\$ \cdot 1,3\% = 283,01\$$.

ПДВ = $(20000\$ + 283,01\$) \cdot 20\% = 4056,6\$$.

Імпортна ціна контракту (ІЦК) = $21770\$ + 283,01\$ + 4056,6\$ = 26109,6\$$.

Розрахуємо імпортну ціну контракту за умови поставки з Казахстану 100 тон кальцію хлористого по ціні 180\$ за тону.

За домовленістю поставка буде відбуватись на умові CIP Київ автомобільним транспортом.

Фактурна вартість = $180\$ \cdot 100 \text{ тон} = 18000\$$.

Митна вартість (1 євро= 1,15\$) = 18000\$ - 200 євро = 17770\$.

Мито = 17770\$*5% = 888,5\$.

ПДВ = (18000\$+888,5\$)*20% = 3777,7\$.

Імпортна ціна контракту (ІЦК) = 17770\$+888,5\$+3777,7\$ = 22436,2\$.

Проаналізувавши всі попередні розрахунки, можна зробити висновок, що Україні найвигідніше закуповувати кальцій хлористий з Китаю. Друге місце поділили між собою Росія та Казахстан. Також невеликою є ціна товару при його імпорті з Польщі. Найдорожче обходиться імпорту кальцію хлористого з Нідерландів та Німеччини. Це можна пояснити незручним географічним положенням цих країн відносно України, що спричиняє додаткові витрати на транспортування. Результати розрахунків наведено в табл. 3.6.

Таблиця 3.6

Розрахунок імпортної ціни контракту

Країна-експортер	Ціна за 1 т., \$	Фактурна вартість партії товару (100 тон), \$	Умови поставки	Витрати на транспортування по території України	Митна вартість, \$	Мито, \$	ПДВ, \$	Імпортна ціна контракту, \$
Росія	195	19500	DAF Київ	Транспортування = 200 євро	19300	965	4053	24318
Китай	165	16500	CIF Одеса	Транспортування = 290 євро	16500	825	3465	21123,5
Нідерланди	205	20500	DAT Київ	Транспортування = 250 євро. Розвантаження на терміналі = 100 євро	20097,5	261,3	4152,3	24511,1
Польща	195	19500	DAF Київ	Транспортування = 250 євро	19212,5	249,8	3950	23412,3

				євро				
				Страхованн я = 2000\$.				
Німеччина	200	20000	СРТ Київ	Транспорту вання = 200	21770	283,01	4056,6	26109,6
				євро				
Казахстан	180	18000	СІР Київ	Транспорту вання = 200	17770	888,5	3777,7	22436,2
				євро				

Джерело: згруповано автором за даними <https://www.trademap.org>

Виходячи з висновків 2 розділу, основним зовнішньоторговельним партнером ТОВ «Торгівельний Двір «УТС» є Росія, насамперед, при імпорті кальцію хлористого. Перш за все, це можна пояснити зручним географічним положенням країни відносно України, що мінімізує витрати на транспортування товару. Але якщо проаналізувати розмір мита, яке сплачує компанія при імпорті кальцію хлористого з кожної з досліджуваних вище країн, то при імпорті товару з Росії, Китаю та Казахстану мито майже в 3 рази більше, ніж з країн ЄС. Також імпортна ціна контракту при імпорті кальцію з Росії є вище, ніж при імпорті товару з Польщі. До того ж Росія не є надійним торговим партнером, тому ТОВ «Торгівельний Двір «УТС» в подальшому треба розробляти певні заходи для розширення зовнішньоторговельних зв'язків з країнами ЄС та їх ліквідація з Росією.

3.3 Прогнозна оцінка запропонованих заходів забезпечення економічної безпеки ТОВ «Торгівельний Двір «УТС»

На підґрунті проведених розрахунків щодо особливостей здійснення імпортних операцій з Росії, Казахстану, Китаю, Польщі та Німеччини, ми дійшли висновку щодо доцільності відмови від імпорту з Російської Федерації, збільшенню обсягів закупівель на ринку Польської Республіки.

Запропонований захід дозволить зекономити на кожній тоні імпортованого

кальцію за рахунок різниці у ставках ввізного мита, що для країн Європейського союзу (Польщі) складає 1,3% від митної вартості, в той час, як для Російської Федерації – 5%.

З метою можливості аналізу впливу запропонованих заходів на результати діяльності ТОВ «Торгівельний Двір «УТС» проведено прогнозування на 2018-2020 рр.

Як відомо, основним зовнішньоторговельним партнером ТОВ «Торгівельний Двір «УТС» є Росія. Проте співпраця України та Росії в сфері торгівлі не є вигідною для України, адже, по-перше, при імпорті товару з Росії до України ставка мита становить 5%, що більше, ніж у 3 рази вище, ніж при імпорті товару з країн ЄС, а по-друге, Росія не є надійним зовнішньоторговельним партнером.

Звертаючи увагу на обсяг імпорту товару в ТОВ «Торгівельний Двір «УТС» за 2017 рік, де найбільший обсяг товару — 7452 тис. грн - закуповувався з Росії, бажано змінити географічну структуру імпорту товару.

Другим за обсягами імпорту товару зовнішньоторговельним партнером ТОВ «Торгівельний Двір «УТС» є Польща — 6570 тис. грн. До того ж Польща є членом ЄС, а тому ставка мита при імпорті товару з неї до України становить 1,3%. Тому буде доречним у 2018 році та в подальшому повністю відмовитись від зовнішньоторговельних зв'язків з Росією на користь Польщі, тобто збільшити обсяг імпорту товару з Польщі мінімум на 7452 тис. грн у 2018 році та надалі.

Для побудови прогнозу використаємо метод екстраполяції. Екстраполяція полягає у вивченні сформованих у минулому і сьогоденні стійких тенденцій економічного розвитку і перенесення їх на майбутнє.

Мета такого прогнозу - показати, до яких результатів можна дійти в майбутньому, якщо рухатися до нього з тією самою швидкістю або прискоренням, що й у минулому.

Прогноз визначає очікувані варіанти економічного розвитку виходячи з гіпотези, що основні фактори і тенденції минулого періоду збережуться на період прогнозу або що можна обґрунтувати і врахувати напрямок їхніх змін у

розглянутій перспективі.

В теорії і практиці зустрічаються різні способи розрахунку тренду. Одним з них є метод найменшого квадратичного відхилення. Якщо спостерігається більш-менш стійка лінійна залежність значення досліджуваного показника (x) від часового інтервалу (t), то для виявлення тренду доцільно побудувати пряму, яка описується лінійною регресією:

$$xt = a + bt, \quad (3.1)$$

Параметри a та b трендового рівняння підбираються таким чином, що фактична сума квадратів відхилень показника xt від теоретичних значень, що описуються прямою, повинна бути мінімальною.

Підставивши відповідні значення у формули розрахунку параметрів лінійної регресії, отримуємо прогностні показники фінансових результатів ТОВ «Торгівельний Двір «УТС» на період 2018-2020 рр. (табл. 3.7)

Таблиця 3.7

Звіт про фінансові результати ТОВ «Торгівельний Двір «УТС» за період 2017-2020рр.

Показник	Факт, тис. грн		Прогноз, тис. грн	
	2017 рік	2018 рік	2019 рік	2020 рік
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	53185,3	61695,0	88593,27	119108,3
Інші операційні доходи	34,4	34,4	34,4	34,4
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	50567,5	50542,1	72413,1	93019,97
Інші операційні	2256,5	2256,5	2256,5	2256,5

витрати				
Інші витрати	100	100	100	100
Фінансовий результат до оподаткування:	295,7	8830,8	13858,07	23766,2
прибуток				
Чистий прибуток	208,7	1589,5	2494,5	4277,9

Джерело: розраховано автором за даними ТОВ «Торгівельний Двір «УТС»

Дані звіту свідчать про збільшення усіх показників за прогнозний період. Зокрема спостерігається зростання чистого прибутку у 2018 році на 1380,8 тис. грн.

У 2019 році прибуток становитиме 2494,5 тис. грн. У 2020 році приріст чистого прибутку складе 1783,4 тис. грн по відношенню до попереднього року (див. рис. 3.1).

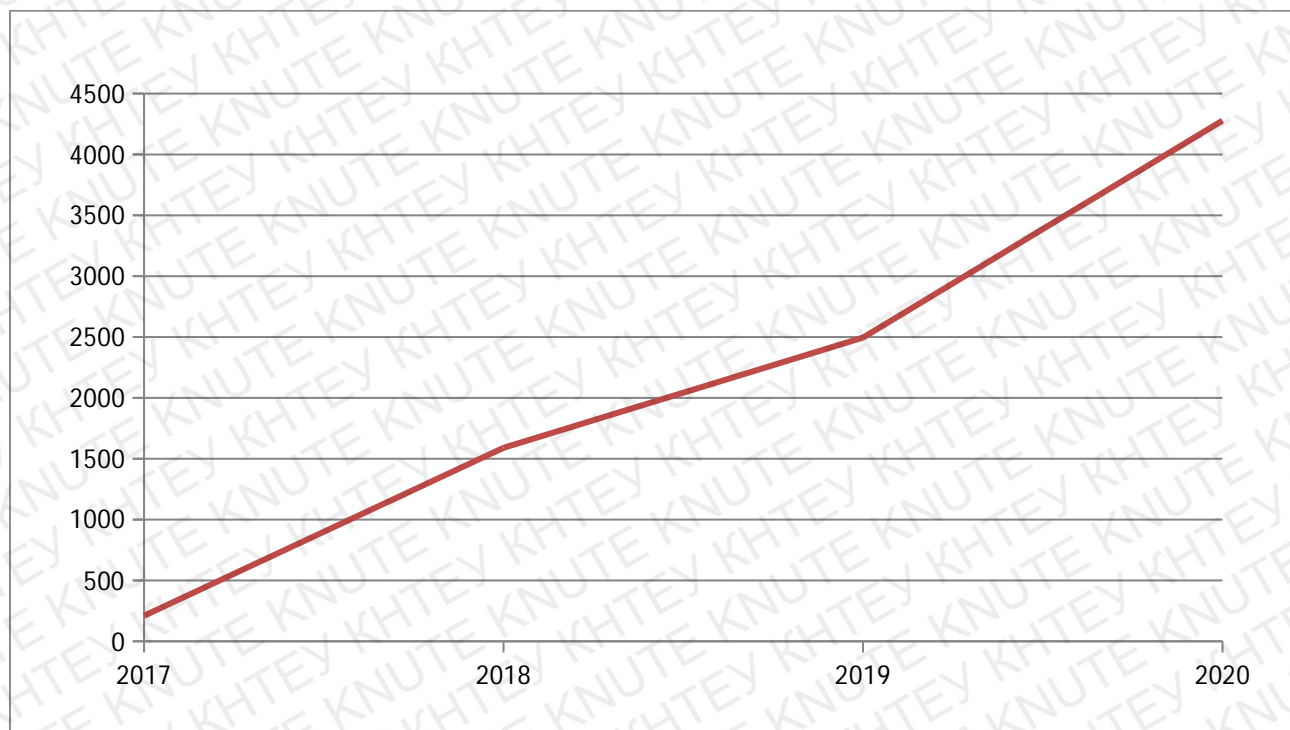

Рис. 3.1. Динаміка чистого прибутку ТОВ «Торгівельний Двір «УТС» за 2017-2020 рр., тис. грн

Така тенденція підтверджує ефективність впровадження запропонованого заходу, оскільки забезпечується стале зростання прибутковості підприємства (рис. 3.2).

Дана модель побудована на основі консервативного підходу, щоб відобразити самий низький рівень прибутковості, який може бути у ТОВ «Торгівельний Двір «УТС» після зміни зовнішньоторговельного партнера на більш надійного. Тому результати розрахунків повинні розглядатися як нижня межа досяжних фінансових показників, але які можна передбачити з великою часткою впевненості.

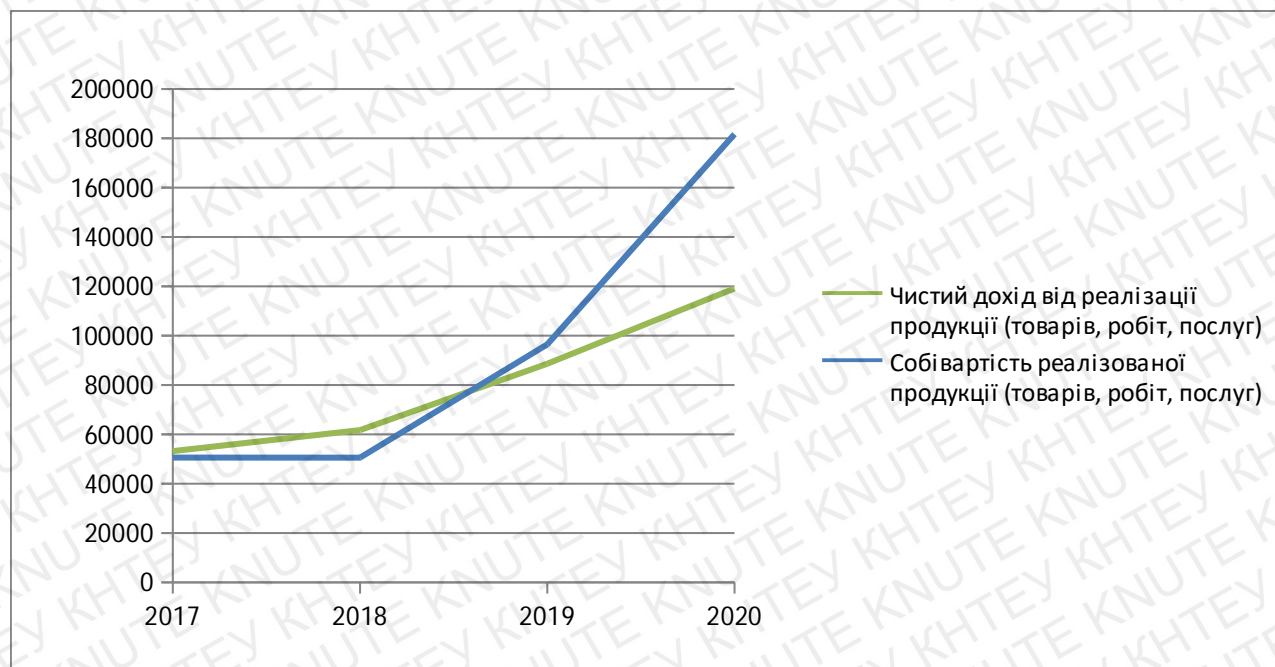

Рис. 3.2. Темпи зростання основних фінансових показників ТОВ «Торгівельний Двір «УТС» за 2017-2020 рр., тис. грн

Запропоновані заходи позитивно вплинуть на стан економічної безпеки ТОВ «Торгівельний Двір «УТС», адже призведуть до зростання чистого доходу, чистого прибутку. Звертаючи увагу на модель Альтмана, можна зробити висновок, що значення інтегрального Z-показника моделі Едварда Альтмана на період 2018-2020 рр. зросте, тому що існує тенденція до збільшення показників чистого прибутку у прогностному періоді буде зростати. Тому рівень економічної безпеки ТОВ «Торгівельний Двір «УТС» збільшиться аналогічно.

Загалом можна говорити про підвищення ефективності в діяльності ТОВ «Торгівельний Двір «УТС», збільшення прибутковості в діяльності компанії, враховуючи позитивну динаміку в наведених вище розрахунках.

Висновки до розділу 3

Дослідивши передовий світовий досвід розвинутих країн світу відносно організації економічної безпеки підприємств, можна стверджувати, що найефективнішими інструментами забезпечення економічної безпеки підприємств є удосконалення законодавчої бази, здійснення постійних заходів з профілактики загроз, проведення політики ефективного використання персоналу, використання інновацій у всіх напрямках економічної діяльності підприємства. Системи забезпечення інформаційної безпеки розвинених країн можуть слугувати моделями для створення такої в Україні. Причому, створення системи безпеки та вдосконалення законодавства в сфері інформаційної безпеки стає все більш актуальною. Особливо актуальна ця проблема для населення, що все більш активно бере участь в процесах комп'ютеризації, в системах та мережах Інтернету і як користувача, і як активного учасника в обміні інформацією.

Вивчення досвіду економічного господарювання розвинутих країн світу доводить загальновизнаний факт, що саме технологічна революція є одним з тих факторів, які забезпечили цим країнам стабільний розвиток. В умовах глобальної конкуренції інноваційний фактор визначає парадигму економічного розвитку і сутність поняття економічної безпеки. Економічна безпека – це сукупність умов, при яких зберігається здатність генерувати інноваційні зрушення в економіці з метою забезпечення і захисту стабільного економічного розвитку, протистояння зовнішнім економічним загрозам.

З метою підвищення ефективності економічної безпеки підприємств державі доцільно сприяти і підтримувати взаємодію між державними правоохоронними органами та приватними охоронними структурами і розглядати їх як партнерів у боротьбі з економічною злочинністю. Створення на їх базі штабних підрозділів з заміщенням певних посад чинним резервом відповідних правоохоронних органів по зв'язку дозволило б забезпечити відповідний рівень захисту інформації при проведенні спільних заходів.

Проаналізувавши динаміку обсягів експорту кальцію хлористого за останні 5 років у ТОВ «Торгівельний Двір «УТС», можна зробити висновок, що перше місце за приростом в обсягах експорту займає Південна Корея. Друге місце поділили між собою Китай та Японія. Дивлячись на динаміку світового експорту кальцію хлористого, в США та Німеччині помітне зменшення обсягів експорту товару за 5 років на 7% та 5% відповідно. найдешевший кальцій хлористий — у Китаї, а найдорожчий — у США та Німеччині. До середньої цінової категорії відносно досліджуваного товару відносяться Південна Корея та Японія.

Україні найвигідніше закуповувати кальцій хлористий з Китаю. Друге місце поділили між собою Росія та Казахстан. Також невеликою є ціна товару при його імпорті з Польщі. Найдорожче обходиться імпорту кальцію хлористого з Нідерландів та Німеччини. Це можна пояснити незручним географічним положенням цих країн відносно України, що спричиняє додаткові витрати на транспортування.

Основним зовнішньоторговельним партнером ТОВ «Торгівельний Двір «УТС» є Росія, насамперед, при імпорті кальцію хлористого. Як бачимо, Росія входить в трійку країн з низькою ціновою категорією при імпорті кальцію хлористого в Україну. Перш за все, це можна пояснити зручним географічним положенням країни відносно України, що мінімізує витрати на транспортування товару. Але якщо проаналізувати розмір мита, яке сплачує компанія при імпорті кальцію хлористого з кожної з досліджуваних вище країн, то при імпорті товару з Росії, Китаю та Казахстану митна вартість майже в 3 рази більше, аніж з країн ЄС. До того ж Росія не є надійним торговим партнером, тому ТОВ «Торгівельний Двір «УТС» в подальшому треба розробляти певні заходи для розширення зовнішньоторговельних зв'язків з країнами ЄС та їх поступова мінімізація з Росією.

Забезпечується стале зростання прибутковості ТОВ «Торгівельний Двір «УТС», адже існує тенденція до збільшення всіх основних фінансових показників ТОВ «Торгівельний Двір «УТС» за 2018-2020 рр. Значення інтегрального Z-

показника моделі Едварда Альтмана на період 2018-2020 рр. зросте, тому що існує тенденція до збільшення показників чистого прибутку за цей період. Тому рівень економічної безпеки ТОВ «Торгівельний Двір «УТС» збільшиться аналогічно.

Загалом можна говорити про підвищення ефективності в діяльності ТОВ «Торгівельний Двір «УТС», збільшення прибутковості в діяльності компанії, враховуючи позитивну динаміку в усіх прогнозних розрахунках.

ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ

Розглянувши проблему запровадження економічної безпеки на підприємстві, можна зробити такі висновки:

1. Економічна безпека підприємства – це такий стан корпоративних ресурсів (капіталу, персоналу, інформації, технології, техніки, устаткування, інших майнових прав) і підприємницьких можливостей, за якого гарантується найбільш ефективно їх використання для стабільного функціонування та динамічного соціального і науково-технічного розвитку, запобігання внутрішнім і зовнішнім негативним впливам.

2. Головна мета економічної безпеки підприємства полягає в тому, щоб гарантувати його стабільне та максимально ефективно функціонування, а також високий потенціал розвитку в перспективі.

3. Здатність постійно реалізовувати свої інтереси – основа економічної безпеки підприємства. Інтереси підприємства поділяються на економічні, соціальні, політичні та екологічні.

4. До структуроутворюючих елементів економічної безпеки підприємства відносяться такі складові, як фінансова (досягнення найбільш ефективного використання наявних корпоративних ресурсів); інтелектуальна (збереження і розвиток інтелектуального потенціалу); кадрова (ефективне управління персоналом); техніко-технологічна (відповідність застосовуваних технологій сучасним вимогам виробництва); політико-правова (всебічне правове забезпечення діяльності підприємства відповідно до норм чинного законодавства); інформаційна (ефективне інформаційно-аналітичне забезпечення господарської діяльності підприємства); екологічна (дотримання чинних екологічних норм і стандартів); силова (забезпечення фізичної безпеки персоналу та майна підприємства).

5. Механізм забезпечення економічної безпеки підприємства розглядається як сукупність управлінських, економічних, організаційних, правових і мотиваційних способів гармонізації інтересів підприємства з інтересами суб'єктів зовнішнього і внутрішнього середовища, за допомогою чого з урахуванням особливостей діяльності підприємства забезпечується одержання прибутку, величина якого достатня для перебування підприємства в економічній безпеці.

6. Найбільше поширення в науці одержало виділення небезпек і загроз залежно від сфери їхнього виникнення. За цією ознакою розрізняють внутрішні й зовнішні. Зовнішні небезпеки й загрози виникають за межами підприємства. Вони не пов'язані з його виробничою діяльністю. Як правило, це така зміна навколишнього середовища, що може нанести підприємству збиток. Внутрішні фактори пов'язані з господарською діяльністю підприємства, його персоналу. Вони обумовлені тими процесами, які виникають у ході виробництва й реалізації продукції й можуть зробити свій вплив на результати бізнесу. Найбільш значними з них є: якість планування й ухвалення рішення, дотримання технології, організація праці й робота з персоналом, фінансова політика підприємства, дисципліна й багато інших.

7. Невід'ємним елементом дослідження економічної безпеки підприємства є вибір її критерію. Під критерієм економічної безпеки підприємства розуміється ознака або сума ознак, на підставі яких може бути зроблений висновок про те, чи перебуває підприємство в економічній безпеці чи ні. Існує кілька рівнів економічної безпеки підприємств, що функціонують у конкурентному середовищі: підтримуючий, мінімальний, дуже низький, низький, середній, високий, дуже високий.

ТОВ «Торгівельний Двір «УТС» є багаторічним членом Торгово-промислової палати України. ТОВ «Торгівельний Двір «УТС» закупає хімічну продукцію в більше, ніж 10-ти країнах світу. До таких країн-експортерів відносяться: Росія, Польща, Словаччина, Румунія, Китай, Болгарія, Туреччина, Нідерланди, Білорусь, Ізраїль, Китай.

За результатами аналізу стану економічної безпеки ТОВ «Торгівельний Двір «УТС» за методиками різних вчених виявлено, що фінансовий стан ТОВ «Торгівельний Двір «УТС» є стабільним, і за досліджувані роки йому не загрозувало банкрутство. ТОВ «Торгівельний Двір «УТС» характеризується як фінансово стійке та кредитоспроможне підприємство. А за моделлю розрахунку інтегрального показника боржника-юридичної особи для малого підприємства виявлено, що фінансовий стан ТОВ «Торгівельний Двір «УТС» протягом 2015 — 2017 років був незадовільним. Зростання обсягу зобов'язань свідчить про високу ймовірність несвоечасного або в неповній сумі погашення боргу. Проте коефіцієнти, що характеризують поточну платоспроможність ТОВ «Торгівельний Двір «УТС» і його фінансові можливості виконати зобов'язання за кредитом, є несуттєво нижчими, ніж їх оптимальні значення.

Основним зовнішньоторговельним партнером ТОВ «Торгівельний Двір «УТС» є Росія, насамперед, при імпорті кальцію хлористого. Як бачимо, Росія входить в трійку країн з низькою ціновою категорією при імпорті кальція хлористого в Україну. Перш за все, це можна пояснити зручним географічним положенням країни відносно України, що мінімізує витрати на транспортування товару. Але якщо проаналізувати розмір мита, яке сплачує компанія при імпорті кальцію хлористого з кожної з досліджуваних вище країн, то при імпорті товару з Росії, Китаю та Казахстану митна вартість майже в 3 рази більше, аніж з країн ЄС. До того ж Росія не є надійним торговим партнером, тому ТОВ «Торгівельний Двір «УТС» в подальшому треба розробляти певні заходи для розширення зовнішньоторговельних зв'язків з країнами ЄС та їх поступова мінімізація з Росією.

Світовий досвід показує, що створення сприятливих умов для економічної безпеки підприємств сприяє підвищенню ефективності наукової й інноваційної діяльності, що є пріоритетним завданням державної інноваційної політики розвинених країн, адже вплив науково-технічної та інноваційної сфер на розвиток і зростання економічної системи набуває на сучасному етапі вирішального

значення. Основним змістом державного регулювання економічної безпеки підприємств стає саме координація злагодженої роботи усіх ланок господарського механізму, налаштованого на виробництво конкурентоспроможної високотехнологічної інноваційної продукції та підвищення добробуту населення.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Аніщенко І.В. Оцінка ефективності реалізації та фінансове забезпечення програм розвитку малого бізнесу в регіоні / І.В. Аніщенко, Ю.Б. Пінчук // Економіка та держава. — 2005. — № 10. — С.
2. Антонюк П.П. Ключові аспекти дослідження соціальної безпеки промислових підприємств / П.П. Антонюк, Н.С. Купчинська // Вісник Хмельницького національного університету. — 2013. — № 3. — Т. 1. — С. 130–134.
3. Баженова О.В. Методика визначення оцінки економічної безпеки держави / Олена Володимирівна Баженова // Актуальні проблеми розвитку підприємницької діяльності в Україні: зб. наук. пр. / За заг. ред. А.В. Шегди. — Вип. 3. — К.: ВПЦ КНУ, 2003.
4. Базилінська О.Я. Фінансовий аналіз: теорія та практика: навч. посіб. / О.Я. Базилінська. — К.: ЦУЛ, 2009. — 328 с. 7. 8. 10. 11. 12. 13. 14. Бланк І.О. Управління фінансами підприємства: Підручник. / І. О. Бланк, Г. В. Ситник — К.: Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2006. — 780 с.
5. Бланк І.О. Управління фінансами підприємства: Підручник. / І. О. Бланк, Г. В. Ситник — К.: Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2006. — 780 с.
6. Варналій З. С. Економічна безпека: [навч. посіб.] / З. С. Варналій. — К.: Знання, 2009. — 647 с.
7. Василенко В.О. Антикризове управління підприємством: [Навч. посібник] / В.О. Василенко — К.: ЦНЛ, 2003. — 504 с.
8. Васильців Т.Г. Економічна безпека підприємництва України: стратегія та механізми зміцнення: монографія. — Львів: Арал, 2008.
9. Васильців Т.Г. Фінансово-економічна безпека підприємств України: стратегія та механізми забезпечення: монографія / Т.Г. Васильців, В.І. Волошин; за ред. Т.Г. Васильціва. — Львів: Ліга-Прес, 2012. — 386 с.
10. Гапак Н.М. Економічна безпека підприємства: сутність, зміст та основи оцінки / Н.М. Гапак // Науковий вісник Ужгородського університету. Серія «Економіка» / ред. кол.: В.П. Мікловда, М.І. Пітюлич, Н.М. Гапак та ін. — Ужгород: УжНУ, 2013. — Вип. 3(40). — С. 62–65.

11. Гончаров Г.А. Пути внедрения зарубежного опыта развития индустрии безопасности в Украине / Г.А. Гончаров // Економіка: реалії часу. Науковий журнал. – 2015. – № 1(17). – С. 171–179. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://economics.opu.ua/files/archive/2015/No1/173-179.pdf>.
12. Гришко Н.С. Економічна безпека підприємства: сутність, функціональні складові / Н.С. Гришко // Вестник НТУ «ХПИ»: технічний прогрес та ефективність виробництва. – 2009. – С. 161–169.
13. Діденко Є.О. Управління економічною безпекою підприємства на основі формування стратегії його безпечного розвитку/ Є.О. Діденко // Формування ринкових відносин в Україні: Збірник наукових праць, К.: Науково-дослідний економічний університет. – 2015. – № 5 (168) – С. 35-40
14. Донець Л. І. Економічна безпека підприємства : навчальний посібник / Л. І. Донець, Н. В. Ващенко. – К : Центр учбової літ., 2008. – 240 с.
15. Доценко Д.В. Экономическая безопасность: методологические аспекты и составляющие [Текст]/Д.В. Доценк , В.Н.Круглов//Аудит и финансовый анализ.–2009.– 4.–С. 415-427.
16. Євдокимова Н. М. Економічна діагностика: навч.-метод. посіб. / Н. М. Євдокимова, А. В. Кірієнко. – К.: КНЕУ, 2005. – 110 с.
17. Захаров О.І. Стратегія економічної безпеки підприємства / О.І. Захаров // Науковий вісник Львівського державного університету внутрішніх справ. – 2012. – № 2. – С. 272-282
18. Іванілов О. С. Економіка підприємства [Текст] : підруч. [для студ. вищ. навч. закл.] / О. С. Іванілов. – К. : Центр учбової літератури, 2009. – 728 с.
19. Іванюта Т. М. Економічна безпека підприємства [Текст] : навч. посіб. [для студ. вищ. навч. закл.] / Т. М. Іванюта, А. О. Заїчковський. – К. : ЦУЛ, 2009.– 256 с.
20. Ілляшенко О. В. Методологічні засади формування та функціонування механізмів системи економічної безпеки підприємства: дис. д-ра екон. наук : 21.04.02 / Ілляшенко Олена Вікторівна. – Сєвєродонецьк, 2016. – 606 с

21. Корчевська Л.О. Міжнародний досвід формування інституціонально-правової основи безпекознавства [Електронний ресурс]. — Режим доступу: http://ierjournal.com/journals/24/2016_4_Korchevska.pdf
22. Куделя Л.В. Формування концепції забезпечення економічної безпеки підприємств / Л.В. Куделя // Науковий вісник Херсонського державного університету. – 2014. – Вип. 5. – Ч. 2. – С. 125–128.
23. Лекарь С.І. Зарубіжний досвід забезпечення економічної безпеки держави: адміністративно-правовий аспект / С.І. Лекарь // Вісник Харківського національного університету внутрішніх справ. — 2012. — № 4 (2). — С. 103—111. — Режим доступу: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/VKhnivs_2012_4\(2\)_16](http://nbuv.gov.ua/UJRN/VKhnivs_2012_4(2)_16)
24. Линник О.І. стратегія економічної безпеки підприємства як фактор зменшення впливу зовнішніх та внутрішніх загроз / О.І. Линник, Н.В. Артеменко // Вісник НТУ «ХП». – Харків. – 2013. – № 67. – С. 159-169
25. Лігоненко Л.О. Антикризове управління підприємством: Підручник. / Л. О. Лігоненко – К.: Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2005. – 824 с.
26. Логутова Т. Г. Економічна безпека підприємства: сутність, завдання та методи забезпечення [Текст] / Т. Г. Логутова, Д. Нагаєвський // теоретичні і практичні аспекти економіки та інтелектуальної власності. – 2011. – Т. 2. – С. 204-207.
27. Мартиненко В.П. Запобігання банкрутства підприємств громадського харчування [Електронний ресурс]: автореф. дис. канд. екон. наук : спец. 08.07.05 / Мартиненко Василь Петрович ; Харківська держ. академія технології та організації харчування. – Х., 1999. – 19с. – Режим доступу: <http://www.nbuv.gov.ua/>
28. Марченко В.М. Світовий досвід забезпечення соціально-економічної безпеки підприємства / В.М. Марченко, А.В. Бігун // Молодий вчений. – 2015. – № 1(16). – С. 18–21.
29. Мельник Л. Г. Экономика предприятия : учебное пособие / Под общ. ред. Л. Г. Мельника. – Сумы : Университетская книга, 2002. – 632с.

30. Мержа Н.В. Аналіз ймовірності банкрутства підприємств в економіці України // Актуальні проблеми економіки. – 2005 р. – №9 (51), с. 65-69.
31. Міщенко С.П. Концептуальні основи забезпечення економічної безпеки підприємства / С.П. Міщенко // Вісник економіки транспорту і промисловості. – 2012. – № 37. – С. 215–220.
32. Овчаренко Є. І. Система економічної безпеки : ознаки та принципи функціонування [Текст Є. Овчаренк / Економіка. Менеджмент. Підприємництво. – 2012. – № 24(II). – С. 133-143.
33. Олійничук О.І. Обліково-інформаційне забезпечення формування й імплементації стратегії економічної безпеки підприємства / О.І. Олійничук // вісник Житомирського Державного технологічного університету. Серія: економічні науки. – 2015. – № 1 (71). – С. 41- 46
34. Отенко І. П. Економічна безпека підприємства: навчальний посібник / І. П. Отенко, Г. А. Іващенко, Д. К. Воронков. – Харків : ХНЕУ, 2012. – 256 с.
35. Подольська В.О. Фінансовий аналіз: навч. посіб. / В.О. Подольська, О.В. Яріш – К.: Центр навчальної літератури, 2007. – 488 с.
36. Подольчак Н.Ю. Стратегічний менеджмент: навч. Посібник / Н.Ю. подольчак. – Львів: Видавництво Львівська політехніка, 2012. – 400 с.
37. Проскура О.Ю. Антикризове управління підприємством. Дис. канд.. екон. наук. – Харків, 2002.
38. Романів Р. Використання дискримінантного аналізу у методиці проведення внутрішнього аудиту // Наука молода. – 2006. – № 5. – С. 115–117.
39. Савенко М.М. Міжнародний досвід організації економічної безпеки підприємств / М.М. Савенко // Інвестиції: практика та досвід. – 2011. – № 4. – С. 60–63.
40. Сисоліна Н. П. Економічна безпека підприємства : навчальний посібник / Н. П. Сисоліна. – Кіровоград : КНТУ, 2014. – 226 с.
41. Сороківська О.А. Особливості формування теоретичних засад економічної безпеки підприємств малого бізнесу / О.А. Сороківська //

42. Сосновська І.М. Поняття та значення економічної безпеки виробничо-господарської діяльності підприємств / І.М. Сосновська // Ефективна економіка. – 2015. – №9. – режим доступу: <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=4303>
43. Терещенко О. О. Фінансова санація та банкрутство підприємств: навчальний посібник. – К.:КНЕУ, 2000. – 410 с.
44. Троц І.В. Забезпечення економічної безпеки на підприємстві з метою попередження банкрутства / І.В. Троц // Вісник Житомирського державного технологічного університету. – 2012. – № 1(59). – С. 223–227.
45. Фоміченко І.П. Формування системи управління економічної безпеки на підприємствах України / І.П. Фоміченко, С. О. Баркова // Економіка та управління підприємствами машинобудівної галузі: проблеми теорії та практики. – 2013 – № 3 (23) – С. 57-66
46. Чаговець Л.О. Механізм формування стратегій стабілізації системи економічної безпеки підприємства / Л.О. Чаговець // Вісник Національного університету "Львівська політехніка". Серія: Проблеми економіки та управління. Зб. наук. праць. □ Львів, 2008. □ № 628. □ С. 687-691
47. Череп О. Г. Управління фінансово-економічною безпекою підприємств в Україні [Текст] / О. Г. Череп, З. П. Урусова, А. А. Урусов // Вісник ЖДТУ. Серія: Економічні науки. – 2012. – № 3(61). –С. 328-330.
48. Чорновіл І. А. Сутнісна характеристика кризи підприємства та причини її виникнення / І. А. Чорновіл. // Вісник Хмельницького національного університету. – 2011. – №2. – С. 10–13.
49. Шапурова О.О. Моделі оцінки банкрутства та кризового стану підприємств // Економіка і держава. – 2009. – № 4. – С. 59–64.
50. Шершньова З.Є. Антикризове управління підприємством: [Навч. посібник]. / З. Є. Шершньова, В. М. Багацький, Н. Д. Гетманцева; За заг. ред. З. Є. Шершньової. – К.: КНЕУ, 2007. – 680 с.
51. Шморгун Н.П. Фінансовий аналіз: навч. посіб. / Н.П. Шморгун, І.В. Головка – К.: ЦНЛ, 2006. – 528 с.

52. Шпак Н. О. Основні принципи формування стратегії забезпечення економічної стабільності підприємства [Електронний ресурс] / Н. О. Шпак, М. І. Романишин. – Режим доступу: \www/ URL: [http://rusnauka.com/14_o.dNPRT_2010/Econ_mics/67034 oc.htm](http://rusnauka.com/14_o.dNPRT_2010/Econ_mics/67034_oc.htm).

53. Altman Edward. Corporate Financial Distress and Bankruptcy, 3rd edition. – John Wiley and Sons, 2005. – ISBN 0471552534.

ДОДАТКИ

Додаток 1
до положення (стандарту) бухгалтерського обліку 25
"Фінансовий звіт суб'єкта малого підприємництва"

ФІНАНСОВИЙ ЗВІТ
суб'єкта малого підприємництва

Підприємство	Товариство з обмеженою відповідальністю «Торгівельний Двір «УТС»	Дата (рік, місяць, число)	2016 01 01
Територія	Годосіївський	за ЄДРПОУ	39537770
Спеціалізовано-правова форма господарювання	Товариство з обмеженою відповідальністю	за КОАТУУ	6310136900
Вид економічної діяльності	Оптова торгівля хімічними продуктами	за КОПФГ	240
Середня кількість працівників, осіб	7	за КВЕД	46.75
Співниці	тис. грн з одним десятковим знаком		
Адреса, телефон	03028, м. Київ, вулиця Саперно-Слобідська, буд. 57	(095) 6875193	

1. Баланс на 31.12.2015 р.

Форма № 1-м Код за ДКУД. 1801006

Актив	Код рядка	На початок звітного року	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Необоротні активи			
Незавершені капітальні інвестиції	1005		
Основні засоби	1010	0.0	0.0
первісна вартість	1011		
знос	1012	()	()
Довгострокові біологічні активи	1020		
Довгострокові фінансові інвестиції	1030		
Інші необоротні активи	1090		
Усього за розділом I	1095	0.0	0.0
II. Оборотні активи			
Запаси	1100		1371.0
у тому числі готова продукція	1103		1371.0
Поточні біологічні активи	1110		
Дебіторська заборгованість за товари, роботи, послуги	1125		655.9
Дебіторська заборгованість за розрахунками з бюджетом	1135		10.6
у тому числі з податку на прибуток	1136		
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155		23.8
Поточні фінансові інвестиції	1160		
Гроші та їх еквіваленти	1165		95.7
Витрати майбутніх періодів	1170		
Інші оборотні активи	1190		6.7
Усього за розділом II	1195	0.0	2163.7
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200	0.0	2163.7
Баланс	1300	0.0	2163.7

Пасива	Код рядка	На початок звітного року	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Власний капітал			
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	10.0	10.0
Додатковий капітал	1410		
Резервний капітал	1415		
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420		162.8
Неоплачений капітал	1425	(10.0)	()
Усього за розділом I	1495	0.0	172.8
II. Довгострокові зобов'язання, цільове фінансування та забезпечення	1595		661.0
III. Поточні зобов'язання			
Короткострокові кредити банків	1600		
Поточна кредиторська заборгованість за довгостроковими зобов'язаннями	1610		
товари, роботи, послуги	1615		804.2
розрахунками з бюджетом	1620		35.7

рахунками зі страхування	1625		
рахунками з оплати праці	1630		
дан майбутніх періодів	1665		
поточні зобов'язання	1690		490.0
ого за розділом III	1695	0.0	1329.9
Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	1700		
ланс	1900	0.0	2163.7

2. Звіт про фінансові результати
за 2015

Форма № 2-м Код за ДКУД 1801007

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогіч. період попереднього року
1	2	3	4
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	25792.3	
Інші операційні доходи	2120	16.0	
Інші доходи	2240		
Разом доходи (2000 + 2120 + 2240)	2280	25808.3	0.0
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	(24634.5)	()
Інші операційні витрати	2180	(975.3)	()
Інші витрати	2270	()	()
Разом витрати (2050 + 2180 + 2270)	2285	(25609.8)	(0.0)
Фінансовий результат до оподаткування (2280 – 2285)	2290	198.5	0.0
Податок на прибуток	2300	(35.7)	()
Чистий прибуток (збиток) (2290 – 2300)	2350	162.8	0.0

Керівник

_____ (підпис)

Горбунов Вячеслав Васильович
_____ (ініціали, прізвище)

Головний бухгалтер

_____ (підпис)

Горбунов Вячеслав Васильович
_____ (ініціали, прізвище)

Додаток

Додаток 1
до положення (стандарту) бухгалтерського обліку 25
"Фінансовий звіт суб'єкта малого підприємництва"

ФІНАНСОВИЙ ЗВІТ
суб'єкта малого підприємництва

Підприємство Товариство з обмеженою відповідальністю «Торгівельний Двір «УТС» Дата (рік, місяць, число) 2017 | 01 | 01
Територія Голосівський за СДРПОУ 39537770
Організаційно-правова форма господарювання Товариство з обмеженою відповідальністю за КОАТУУ 6310136900
Вид економічної діяльності Оптова торгівля хімічними продуктами за КОПФГ 240
Середня кількість працівників, осіб 7 за КВЕД 46.75
Одиниця виміру тис. грн з одним десятковим знаком
Адреса, телефон 03028, м. Київ, вулиця Свєрно-Слобідська, буд. 57 (095) 6875193

1.Баланс на 31122016 р.

Форма № 1-м Код за ДКУД 1801006

Актив	Код рядка	На початок звітного року	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I.Необоротні активи			
Незавершені капітальні інвестиції	1005		
Основні засоби	1010		
первісна вартість	1011		9.5
знос	1012	()	(9.5)
1020			
Довгострокові біологічні активи	1030		
Довгострокові фінансові інвестиції	1090		
Інші необоротні активи	1090		
Усього за розділом I	1095		
II. Оборотні активи			
Запаси	1100	1371.0	1153.1
у тому числі готова продукція	1103	1371.0	1153.1
Поточні біологічні активи	1110		
Дебіторська заборгованість за товари, роботи, послуги	1125	655.9	864.0
Дебіторська заборгованість за розрахунками з бюджетом	1135	10.6	
у тому числі з податку на прибуток	1136		
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	23.8	869.5
Поточні фінансові інвестиції	1160		
Гроші та їх еквіваленти	1165	95.7	244.6
Витрати майбутніх періодів	1170		
Інші оборотні активи	1190	6.7	7.3
Усього за розділом II	1195	2163.7	3138.5
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200		
Баланс	1300	2163.7	3138.5

Пасив	Код рядка	На початок звітного року	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I.Власний капітал			
Зареєстрований (визначений) капітал	1400	10.0	10.0
Додатковий капітал	1410		
Резервний капітал	1415		
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	162.8	642.3
Неоплачений капітал	1425		
Усього за розділом I	1495	172.8	652.3
II. Довгострокові зобов'язання, цільове фінансування та забезпечення	1595	661.0	
III. Поточні зобов'язання			
Короткострокові кредити банків	1600		
Поточна кредиторська заборгованість за			
довгостроковими зобов'язаннями	1610		
товари, роботи, послуги	1615	804.2	1564.6
розрахунками з бюджетом	1620	35.7	73.1
у тому числі з податку на прибуток	1621		

Додаток

рахунками зі страхування	1625		
рахунками з оплати праці	1630		
коди майбутніх періодів	1665		
інші поточні зобов'язання	1690	490.0	846.5
Усього за розділом III	1695	1329.9	2486.2
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	1700		
Баланс	1900	2163.7	3138.5

2. Звіт про фінансові результати
за 2016

Форма № 2-м Код за ДКУД 1801007

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогіч. період попереднього року
I	2	3	4
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	37727.6	25792.3
Інші операційні доходи	2120	4.5	16.0
Інші доходи	2240		
Разом доходи (2000 + 2120 + 2240)	2280	37732.1	25808.3
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	(35695.2)	(24634.5)
Інші операційні витрати	2180	(1452.2)	(975.3)
Інші витрати	2270	()	()
Разом витрати (2050 + 2180 + 2270)	2285	(37147.4)	(25609.8)
Фінансовий результат до оподаткування (2280 – 2285)	2290	584.7	198.5
Податок на прибуток	2300	(105.2)	(35.7)
Чистий прибуток (збиток) (2290 – 2300)	2350	479.5	162.8

Керівник

(підпис)

Горбузов Вячеслав Васильович
(ініціали, прізвище)

Головний бухгалтер

(підпис)

Горбузов Вячеслав Васильович
(ініціали, прізвище)

Додаток 1
до положення (стандарту) бухгалтерського обліку 25
"Фінансовий звіт суб'єкта малого підприємництва"

ФІНАНСОВИЙ ЗВІТ
суб'єкта малого підприємництва

Підприємство	Товариство з обмеженою відповідальністю «Торгівельний Двір «УТС»	Дата (рік, місяць, число)	КОДИ
Територія	Голосівський	за ЄДРПОУ	2018 01 01 39537770
Організаційно-правова форма господарювання	Товариство з обмеженою відповідальністю	за КОАТУУ	6310136900
Вид економічної діяльності	Оптова торгівля хімічними продуктами	за КОПФГ	240
Середня кількість працівників, осіб	10	за КВЕД	46.75
Одиниця виміру	тис. грн з одним десятковим знаком		
Адреса, телефон	03028, м. Київ, вулиця Салерно-Слобідська, буд. 57	(095) 6875193	

I. Баланс на 31.12.2017 р.

Форма № 1-м Код за ДКУД 1801006

Актив	Код рядка	На початок звітного року	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Необоротні активи			
Незавершені капітальні інвестиції	1005		
Основи засоби	1010		
первісна вартість	1011	9.5	9.5
знос	1012	(9.5)	(9.5)
Довгострокові біологічні активи	1020		
Довгострокові фінансові інвестиції	1030		
Інші необоротні активи	1090		
Усього за розділом I	1095		
II. Оборотні активи			
Зпаси	1100	1153.1	2986.3
у тому числі готови продукція	1103	1153.1	2986.3
Поточні біологічні активи	1110		
Дебиторська заборгованість за товари, роботи, послуги	1125	864.0	558.2
Дебиторська заборгованість за розрахунками з бюджетом	1135		
у тому числі з податку на прибуток	1136		
Інша поточна дебиторська заборгованість	1155	869.5	595.4
Поточні фінансові інвестиції	1160		
Гроші та їх еквіваленти	1165	244.6	63.3
Витрати майбутніх періодів	1170		1.1
Інші оборотні активи	1190	7.3	26.7
Усього за розділом II	1195	3138.5	4231.0
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1300	3138.5	4231.0
Баланс			

Пасив	Код рядка	На початок звітного року	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Власний капітал			
Зареєстрований (паданий) капітал	1400	10.0	10.0
Додатковий капітал	1410		
Резервний капітал	1415		
Нерозподілений прибуток (неспокритий збиток)	1420	480.2	688.9
Неоплачений капітал	1425		
Усього за розділом I	1495	490.2	698.9
II. Довгострокові зобов'язання, цільове фінансування та забезпечення			
III. Поточні зобов'язання			
Короткострокові кредити банків	1600		
Поточна кредиторська заборгованість за:			
довгостроковими зобов'язаннями	1610		
товари, роботи, послуги	1615	1564.6	2916.8
розрахунками з бюджетом	1620	237.2	183.8
у тому числі з податку на прибуток	1621	204.9	19.5

з урахуванням змін у оцінці запасів	1625		
з урахуванням змін у оцінці прямих витрат	1630		
в майбутніх періодах	1665		
в поточній звітній період	1690	846.5	431.5
в за періодом III	1695	2648.3	3532.1
в об'єктах звітності, пов'язаних з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	1700		
всього	1990	3138.5	4231.0

2. Звіт про фінансові результати

за 2017

Форма № 2-ч Код за ДКУД 1801007

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогіч. період попереднього року
1	2	3	4
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	53185.3	37727.6
Інші операційні доходи	2120	34.4	4.5
Інші доходи	2240		
Всього доходи (2000 + 2120 + 2240)	2280	53219.7	37732.1
Обов'язковості реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	(50547.5)	(35695.2)
Інші операційні витрати	2180	(2256.5)	(1492.1)
Інші витрати	2270	(100.0)	()
Всього витрати (2050 + 2180 + 2270)	2285	(52924.0)	(37147.3)
Фінансовий результат до оподаткування (2280 – 2285)	2290	295.7	584.8
Податок на прибуток	2300	(87.0)	(105.2)
Чистий прибуток (збиток) (2290 – 2300)	2350	208.7	479.6

Керівник

(підпис)

Горбунов Вячеслав Васильович

(підпис, прізвище)

Головний бухгалтер

(підпис)

Горбунов Вячеслав Васильович

(підпис, прізвище)

Справка по товару УКТВЭД

Код товара : 2805 12 00 00

станом на 01.12.2018

ХІМІЧНІ ЕЛЕМЕНТИ

- Лужні або лужноземельні метали; рідкісноземельні метали, скандій та ітрій, у чистому вигляді, у сумішах або сплавах; ртуть;
- - лужні або лужноземельні метали;
- - - кальцій

Основная единица измерения: **кг (код 166)**

Дополнительная единица измерения: **нет**

ІМПОРТ

ЕКСПОРТ

ТРАНЗИТ

1. Ввізне мито

Являє собою податок на переміщення товарів через митний кордон України. Див. додатково "Класифікатор звільнень від сплати митних платежів при ввезенні товарів на митну територію України", затверджений наказом Мінфіну від 20.09.2012 року № 1011

Пільгова ставка	5%
Повна ставка	5%
Діє	з 01.01.2014

Підстава:

- **Закон України ВР № 584-VII від 19.09.2013**
Про Митний тариф України

Коментарі:

ХІМІЧНІ ЕЛЕМЕНТИ

-Лужні або лужноземельні метали; рідкісноземельні метали, скандій та ітрій, у чистому вигляді, у сумішах або сплавах; ртуть:

- -лужні або лужноземельні метали:
- - -кальцій

2. Зменшення ставок ввізного мита (ЄС)

Преференція по миту - 410;

Вказані у коментарі товари, що ввозяться в Україну та походять з країн ЄС, знаходяться у переліку зниження ввізних мит України, розрахованих по роках, передбачених Угодою про асоціацію між Україною та ЄС.

Ставка	1.3%
Діє	з 01.01.2018 до 31.12.2018

Підстава:

- **Міждержавна угода від 27.06.2014**

Угода про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони

- **Лист ДФСУ № 21/99-99-25-02-02-18 від 06.01.2016**

Про графіки зниження ввізних мит України

Коментарі:

кальцій

3. Зменшення ставок ввізного мита (Канада)

Преференція по миту:

- 420;

Відповідно до положень Угоди про вільну торгівлю між Україною та Канадою на вказані у коментарі товари, походженням з Канади знижено ставки ввізного мита (див. лист ДФСУ від 24.07.2017 № 19504/7/99-99-19-04-17).

Ставка	0 %
Діє	з 01.08.2017 до 31.12.2018

Підстава:

- **Міждержавна угода від 11.07.2016**
Угода про вільну торгівлю між Україною та Канадою
- **Лист ДФСУ № 1237/99-99-19-04-03-18 від 12.06.2017**
Щодо реалізації Угоди про вільну торгівлю між Україною та Канадою
- **Лист ДФСУ № 2646/99-99-19-04-03-18 від 28.12.2017**
Про оновлені графіки

Коментарі:

кальцій

4. Податок на додану вартість

Податок на додану вартість - непрямий податок, який нараховується та сплачується відповідно до норм розділу V Податкового кодексу України.

Об'єктом оподаткування (див. статтю 185 Податкового кодексу України) є операції платників податку з:

- ввезення товарів на митну територію України в митних режимах імпорту або реімпорту, в тому числі постачання товарів з-під митних режимів магазину безмитної торгівлі, митного складу або спеціальної митної зони для їх подальшого вільного обігу на території України;

- ♦ вивезення товарів у митному режимі експорту або реекспорту, в тому числі постачання товарів, які перебувають у вільному обігу на території України, до митних режимів магазин безмитної торгівлі, митний склад або спеціальна митна зона.

При ввезенні товарів на митну територію України **базою оподаткування** є договірна (контрактна) вартість, але не менша митної вартості цих товарів, з урахуванням мита та акцизного податку, що підлягають сплаті, за винятком податку на додану вартість, що включаються до ціни товарів згідно із законом (див. статтю 190 Податкового кодексу України).

Ставка	20%
Діє	з 01.01.2011

Підстава:

- ♦ **Кодекс ВР № 2755-VI від 02.12.2010**
Податковий кодекс України

5. Єдиний збір в пункті пропуску

Єдиний збір справляється з транспортних засобів, визначених у ст. 5 Закону України від 04.11.99 №1212-XIV, які перетинають державний кордон, за здійснення у пунктах пропуску митного (у разі транзиту вантажу і транспортного засобу), санітарного, ветеринарного, фітосанітарного, радіологічного та екологічного контролю вантажу і транспортного засобу, за проїзд транспортного засобу автомобільними дорогами та за проїзд автотранспорту з перевищенням встановлених загальної маси, осьових навантажень та (або) габаритних параметрів. Не справляється у разі: перетинання державного кордону авіаційними та водними транспортними засобами, залізничними вагонами без вантажу, залізничними пасажирськими вагонами, легковими автомобілями; транзиту вантажу, що не підлягає пропуску через митний кордон та перевантажується на інший транспортний засіб у зоні митного контролю пункту пропуску, який є одночасно пунктом ввезення та вивезення цього вантажу; в'їзду та виїзду транспортного засобу в межах одного пункту пропуску через держкордон без перетинання митного кордону; переміщення товарів трубопровідним транспортом та лініями електропередачі

Діє	з 01.01.2008
-----	--------------

Підстава:

• **Закон України ВР № 1212-XIV від 04.11.1999**

Про єдиний збір, який справляється у пунктах пропуску (пунктах контролю) через державний кордон України

• **Постанова КМУ № 1569 від 24.10.2002**

Про затвердження Порядку справляння єдиного збору у пунктах пропуску через державний кордон

6. Експортний контроль

Один з документів за кодом:

5010 - Дозвіл на здійснення міжнародних передач товарів;

або

5012 - Висновок на здійснення міжнародних передач товарів.

Вказані у коментарі товари можуть експортуватись або імпортуватись лише суб'єктами господарювання, які отримали повноваження у порядку, затвердженому ПКМУ від 08.06.1998 № 838(із змінами та доповненнями) за наявності у них відповідного дозволу Держекспортконтролю.

Діє	з 19.10.2018
-----	--------------

Підстава:

• **Постанова КМУ № 1 від 11.01.2018**

Про внесення змін до Порядку здійснення державного контролю за міжнародними передачами товарів подвійного використання

Коментарі:

[1C227] Кальцій, що має обидві такі характеристики:

7. Умови, що визначають країну походження товару

Вказаний у коментарі товар міститься у Переліку умов виробничих та технологічних операцій, при виконанні яких товар вважається таким, що походить з тієї країни, в якій вони мали місце. Це стосується товарів, які є об'єктом зовнішньоекономічних угод в рамках країн - учасниць СНД

Діє	з 14.09.2011
-----	--------------

Підстава:

- **Міждержавна угода від 20.11.2009**

Угода про Правила визначення країни походження товарів у Співдружності Незалежних Держав

- **Лист ДМСУ № 16/1-16.1/1269-ЕП від 13.09.2011**

Про введення в дію нових Правил про визначення країни походження товарів країн СНД

Коментарі:

Виготовлення, під час якого всі використовувані матеріали повинні класифікуватись в позиції, відмінній від позиції продукту. Проте матеріали однієї й тієї самої позиції, можуть використовуватися за умови, що їхня вартість не перевищує 20 % ціни кінцевої продукції

8. Нормативи відбору проб і зразків

У разі, якщо відповідним нормативно-правовим актом встановлено потребу проводити лабораторну перевірку, відбір проб й зразків товарів для проведення лабораторних досліджень (аналізу, експертизи) здійснюється у межах, встановлених нормативами відбору проб та зразків

Діє	з 13.01.2017
-----	--------------

Підстава:

- **Наказ Мінфіну № 1058 від 02.12.2016**

Про затвердження Порядку взаємодії структурних підрозділів та територіальних органів ДФСУ із Спеціалізованою лабораторією з питань експертизи та досліджень ДФС під час проведення

досліджень

Коментарі:

Продукти неорганічної хімії; сполуки неорганічні або органічні дорогоцінних металів, рідкісноземельних металів, радіоактивних елементів або ізотопів.
